

1 ΧΡΟΝΟΣ
ΜΝΗΜΟΝΙΟ *

* και ακόμα
δεν έχουμε
δει τίποτα

**ΕΞΟΡΓΙΣΤΕΙΤΕ!
ΑΝΤΙΣΤΑΘΕΙΤΕ!**

Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

Επιτροπή Μελετών & Τεκμηρίωσης Κ.Ο.ΣΥΡΙΖΑ

1. Εισαγωγή
2. Κριτική αξιολόγηση του Μνημονίου
3. Μακροοικονομικά και δημοσιονομικά στοιχεία
4. Δραστική μείωση πραγματικού εισοδήματος
5. Η φορολογική πολιτική εντός του Μνημονίου
6. Οι εργασιακές σχέσεις στην εποχή του Μνημονίου
7. Μνημόνιο και μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις
8. Μνημόνιο, ιδιωτικοποιήσεις και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας
9. Κοινωνική ασφάλιση και Μνημόνιο
10. Υγεία και Μνημόνιο
11. Παιδεία και Μνημόνιο
12. Κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα μετά το Μνημόνιο
13. Όψεις αντισυνταγματικότητας του Μνημονίου
14. Υπάρχει άλλος δρόμος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν κείμενο αποτελεί μια προσπάθεια να καταγραφούν και να αναλυθούν ορισμένες από τις επιπτώσεις του Μνημονίου κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του. Επειδή οι επιπτώσεις αυτές είναι εξαιρετικά οδυνηρές για την συντριπτική πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας, το κείμενο φέρει τον τίτλο «Η Μαύρη Βίβλος».

Η πολιτική του Μνημονίου επηρεάζει πολλαπλώς ένα ευρύ φάσμα πεδίων της πραγματικότητας. Ως εκ τούτου, η επιχειρούμενη καταγραφή δεν θα μπορούσε να είναι πλήρης. Για παράδειγμα, λείπει μια καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, παρόλο που μπορούμε ήδη να επισημάνουμε ότι στοιχεία του Μνημονίου όπως οι

fast track επενδύσεις και οι εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων προωθούν δραστηριότητες και λογικές που θα αποδειχτούν ιδιαίτερα επιζήμιες για το περιβάλλον.

Παρά τις εν λόγω ελλείψεις, όμως, ελπίζουμε ότι η επιχειρούμενη καταγραφή διαθέτει την ελάχιστη πληρότητα ώστε να αποτυπώνονται με σαφήνεια κάποιες όψεις της κοινωνικής βαρβαρότητας που επιφέρει η πολιτική του Μνημονίου.

«Η Μαύρη Βίβλος» ολοκληρώνεται με ένα κεφάλαιο στο οποίο περιγράφεται, σε πολύ αδρές γραμμές, ένας δρόμος εναλλακτικός προς το Μνημόνιο: ο δρόμος που προτείνει η ριζοσπαστική και αναγεννητική αριστερά.

Επιτροπή Μελετών & Τεκμηρίωσης Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Αξιολόγηση από τη σκοπιά της «αναγκαιότητας»

Σήμερα γνωρίζουμε ότι το Μνημόνιο δεν ήταν «αναγκαιότητα» ή «μονόδρομος», όπως το παρουσιάζει η κυβέρνηση, αλλά προσχεδιασμένη δική της επιλογή. Αυτό το γνωρίζουμε από δηλώσεις κυβερνητικών στελεχών αμέσως μετά τις εκλογές και από τις πράξεις της κυβέρνησης όταν ανέλαβε την εξουσία: αδράνεια για τη συλλογή φορολογικών εσόδων, φούσκωμα δημοσιονομικού ελλείμματος του 2009, δηλώσεις περί «χρεοκοπίας» και «Τιτανικού».

Το Μνημόνιο και η υπαγωγή στο ΔΝΤ ήταν επιλογή της κυβέρνησης και των ισχυρών μερίδων της αστικής τάξης, διότι δεν θα μπορούσαν να φανταστούν καλύτερη ευκαιρία από την υπαρκτή κρίση δημόσιου χρέους για να προωθήσουν τις ταξικές αλλαγές που προωθούνται με το Μνημόνιο.

Η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, αν ήθελε, θα μπορούσε να αντιταχθεί στο Μνημόνιο και την έλευση του ΔΝΤ στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, με κινήσεις όπως οι εξής:

✱ **Ανάδειξη των δομικών διαστάσεων της οικονομικής κρίσης**, ιδιαιτέρως εκείνων που σχετίζονται με την αсуδοσία του χρηματιστικού κεφαλαίου και με τη χρεοκοπία διεθνώς του μοντέλου ανάπτυξης που στηρίζεται στον περιορισμό των λαϊκών εισοδημάτων με παράλληλη αύξηση του δανεισμού. Επίσης, **ανάδειξη της διεθνούς και ευρωπαϊκής διάστασης του προβλήματος δημόσιου δανεισμού**, αντί για δηλώσεις περί γενικευμένης διαφθοράς στην Ελλάδα.

✱ **Σύναψη συμμαχιών με τις χώρες της Ευρωζώνης** που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα και με τις πολιτικές δυνάμεις που αντιτίθενται στην δικτατορία των αγορών, ώστε να συγκροτηθεί ένα μέτωπο που θα διεκδικούσε συνολική ευρωπαϊκή λύση, χωρίς το ΔΝΤ. Η ευρωπαϊκή λύση θα έπρεπε να κινείται σε δύο κατευθύνσεις: (α) ανατροπή της νεοφιλελεύθερης αρχιτεκτονικής της Ευρωζώνης, με ρυθμίσεις όπως η δυνατότητα των κρατών να δανείζονται από την ΕΚΤ με ευνοϊκούς όρους (β) αύξηση του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού για να προωθηθούν πολιτικές αναπτυξιακής αναδιανομής προς τις δυνάμεις της εργασίας, ανασυγκρότησης της παραγωγικής βάσης των οικονομικά ασθενέστερων χωρών, οικολογικού μετασχηματισμού της παραγωγής.

✱ **Ενεργοποίηση του λαϊκού παράγοντα** τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να αυξηθεί η πίεση για να επιτευχθούν τα παραπάνω, δηλαδή να διαμορφωθεί πλαίσιο διαπραγμάτευσης και αντιμετώπισης των προβλημάτων ευνοϊκότερο από αυτό που δημιουργήθηκε με την κυβερνητική ανοχή των επιθέσεων που μιλούσαν για «τεμπέληδες» και «διεφθαρμένους» Έλληνες.

✱ **Άμεσα μέτρα** για την ενίσχυση της συλλογής φορολογικών εσόδων και ασφαλιστικών εισφορών, τον δραστικό περιορισμό της φοροδιαφυγής, την αύξηση της φορολογίας του μεγάλου πλούτου και των κερδών των μεγάλων επιχειρήσεων. Άμεσα μέτρα για τη μείωση των αντι-παραγωγικών δημόσιων δαπανών (π.χ. πάγωμα στρατιωτικών εξοπλισμών).

✱ **Αποφασιστική δράση** ενάντια στα κερδοσκοπικά παιχνίδια εις βάρος των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου, αντί αυτά να ενθαρρύνονται μέσω της Τράπεζας της Ελλάδας.

✱ **Διερεύνηση δυνατοτήτων** για εναλλακτικό δημόσιο δανεισμό εκτός αγορών (π.χ. μέσω διακρατικών συμφωνιών).

Αξιολόγηση από τη σκοπιά της δημοκρατικής νομιμοποίησης

ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

✱ **Το ΠΑΣΟΚ ανέβηκε στην εξουσία** το 2009 στη βάση ενός προγράμματος για έξοδο από την κρίση που μιλούσε για αναδιανομή προς

τους οικονομικά ασθενέστερους, αύξηση μισθών, κατάργηση του εργασιακού μεσαίωνα, αύξηση των δημοσίων επενδύσεων. Το γεγονός ότι η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ ακολουθεί την πολιτική του Μνημονίου που κινείται στον αντίποδα των προεκλογικών της εξαγγελιών συνιστά κατάλυση της λαϊκής κυριαρχίας και κατ' επέκταση του Συντάγματος που την κατοχυρώνει.

✱ **Η δανειακή σύμβαση** που υπέγραψε η κυβέρνηση με τις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης κινείται εκτός συνταγματικής νομιμότητας αφού δεν έχει ψηφιστεί από την Βουλή. Επιπλέον η ελληνική κοινωνία δεν γνωρίζει και δεν έχει αποδεχτεί βασικά στοιχεία από το απαράδεκτο περιεχόμενό της που, μεταξύ άλλων, αμφισβητούν ακόμη και την εθνική κυριαρχία. (Βλ. το κεφάλαιο για την αντισυνταγματικότητα.)

✱ **Πολλά νομοθετήματα** που επιβάλλονται από το Μνημόνιο (π.χ. η αντιασφαλιστική μεταρρύθμιση, νόμοι εναντίον των ΣΣΕ) κινούνται στα όρια της συνταγματικότητας, όταν δεν τα υπερβαίνουν.

ΑΝΤΙΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΕΥΣΕΙΣ

✱ **Κατάργηση κάθε ουσιαστικής έννοιας δημόσιου διαλόγου** με το επιχείρημα ότι «αν δεν γίνουν αυτά που λέει το Μνημόνιο, δεν θα πάρουμε την επόμενη δόση».

✱ **Ο υπουργός Οικονομικών**, με εκ των υστέρων «κρυφή» τροπολογία, έχει αποκτήσει το δικαίωμα να υπογράφει συμβάσεις με τους δανειστές, χωρίς να ενημερώνει την Βουλή.

✱ **Απαξίωση κοινοβουλευτικής διαδικασίας**, διότι πολλοί νόμοι ψηφίζονται με την διαδικασία του κατεπείγοντος ή/και με περιεχόμενο ασαφές, καθώς για την εφαρμογή τους προβλέπεται πληθώρα προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων.

✱ **Έξαρση καταστολής** από τα σώματα ασφαλείας για να αντιμετωπιστεί το διογκούμενο κύμα κοινωνικής διαμαρτυρίας. (Βλ. το κεφάλαιο για τα δικαιώματα.)

✱ **Βρώμικες πολιτικές πρακτικές** από μηχανισμούς προπαγάνδας και «διαμορφωτές γνώμης» που επιδίδονται σε συστηματικό πόλεμο κατασκευοφάντησης των κοινωνικών στρωμάτων, επαγγελματικών κλάδων και πολιτικών δυνάμεων της αριστεράς που αντιστέκονται στο Μνημόνιο και διεκδικούν την ανατροπή του.

Αξιολόγηση από τη σκοπιά της κοινωνικής δικαιοσύνης

Είναι αδύνατον να συγκαλυφθεί το γεγονός ότι το Μνημόνιο οδηγεί στη βίαιη αναδιανομή του κοινωνικού πλούτου υπέρ των ισχυρών μερίδων του κεφαλαίου και σε βάρος των χαμηλών και μεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων. Αυτή η αποκάλυπτη ταξική μονομέρεια αποτυπώνεται (ανάμεσα σε πολλά άλλα) και στο γεγονός ότι ενώ οι ιδιοκτήτες μεγάλων επιχειρήσεων απολαμβάνουν ολοένα φθηνότερη εργατική δύναμη, μείωση φορολογίας και πλήθος φοροαπαλλαγών, ενώ οι τράπεζες τα τελευταία 2 χρόνια έχουν ενισχυθεί με ρευστό και δημόσιες εγγυήσεις 100 δις., για τους εργαζόμενους η πολιτική του Μνημονίου επιφυλάσσει τα εξής:

Ανεργία. Τον Ιανουάριο του 2011 η ανεργία εκτινάχθηκε στο 15,1%. Οι άνεργοι ήταν 756.795 άτομα, που σημαίνει ότι αυξήθηκαν κατά 189.663 άτομα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2010. Περισσότερο πλήττονται οι νεαρές ηλικίες και οι γυναίκες. Πρόσφατα στη Βουλή, επιστήμονες διατύπωσαν πρόβλεψη για εκτίναξη της ανεργίας στο 22% μέσα στο 2011. Μπροστά σε αυτή την εφιαλτική κατάσταση, η κυβέρνηση, στο πλαίσιο του Μνημονίου, σχεδιάζει δραστικές περικοπές για τα κοινωνικά επιδόματα, συμπεριλαμβανομένου των επιδομάτων για τους ανέργους.

Δραστική μείωση πραγματικού εισοδήματος. Σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ, οι πραγματικές μέσες αποδοχές στο σύνολο της οικονομίας μειώθηκαν κατά 9% το 2010 και προβλέπεται ότι θα μειωθούν σχεδόν κατά 5% το 2011. Στη μείωση αυτή πρέπει να συνυπολογιστεί η μείωση του «κοινωνικού μισθού» εξαιτίας της συρρίκνωσης του κοινωνικού κράτους και των εκτεταμένων ιδιωτικοποιήσεων (βλ. το κεφάλαιο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας), η αύξηση της άδικης έμμεσης φορολογίας (βλ. το κεφάλαιο για τη φορολογία) και το γεγονός ότι ο υψηλός πληθωρισμός (4,7% το 2010) καθιστά μεγαλύτερη την ακρίβεια και,

επομένως, την καθίζηση της αγοραστικής δύναμης του εισοδήματος (βλ. το κεφάλαιο για το εισόδημα).

Εκτός από τη μείωση και το πάγωμα των υφιστάμενων συντάξεων, οι αντισσφαλιστικοί νόμοι του 2010 προβλέπουν διαρκή αύξηση του χρόνου συνταξιοδότησης και δραστική μείωση των μελλοντικών συντάξεων που σύμφωνα με το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ θα κυμαίνεται από 25% έως και 50% όταν ωριμάσει πλήρως το νέο σύστημα (βλ. το κεφάλαιο για την κοινωνική ασφάλιση).

Ραγδαία επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων: Ο εργασιακός μετασάπνας βαθαίνει σε βαθμό αδιανόητο μέχρι πριν από λίγα χρόνια. Οι εξελίξεις καταγράφονται αναλυτικά στο συναφές κεφάλαιο. Εδώ επισημαίνουμε ενδεικτικά: τη διαρκή υπονόμευση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και συμβάσεων εργασίας, τη διευκόλυνση των απολύσεων, τη μείωση αμοιβής νέων εργαζομένων και υπερωριακής απασχόλησης, την ενίσχυση ευέλικτων και επισφαλών μορφών εργασίας.

Αξιολόγηση από τη σκοπιά των οικονομικών αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής αποκλίνουν σημαντικά από τους στόχους και τις εκτιμήσεις τόσο του αρχικού Μνημονίου όσο και των πολλαπλών αναθεωρήσεών του. Στο κεφάλαιο για δημοσιονομικά στοιχεία καταγράφονται οι εν λόγω αποκλίσεις που σηματοδοτούν την αποτυχία της πολιτικής του Μνημονίου. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

Η ύφεση τόσο το 2010 όσο και το 2011 είναι βαθύτερη απ' όσο προβλέπει το αρχικό Μνημόνιο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα δημόσια έσοδα να υστερούν σημαντικά σε σχέση με τους στόχους (το 2010 αυξήθηκαν κατά 5,5% έναντι στόχου για αύξηση 13,7%). Η υστέρηση αυτή καλύπτεται από νέα μέτρα λιτότητας και από βαθύτερες περικοπές του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Αυτά, όμως, βαθαινουν περισσότερο την ύφεση και την ανεργία με αποτέλεσμα να αυξάνεται η υστέρηση των εσόδων και να δημιουργείται φαύλος κύκλος. Ενδεικτικό του φαύλου κύκλου είναι το γεγονός ότι ενώ για το 2011 προϋπολογίστηκαν μέτρα συνολικού ύψους 11,3 δισ. ευρώ, δεν πρόλαβαν να περάσουν 4 μήνες και ετοιμάζονται νέα, πρόσθετα μέτρα ύψους τουλάχιστον 3 δισ.

Αξιολόγηση από τη σκοπιά της οικονομικής προοπτικής

Η «εσωτερική υποτίμηση» που επιβάλλει το Μνημόνιο είναι εξαιρετικά πιθανό να αποτύχει πλήρως. Ορισμένοι από τους λόγους που δικαιολογούν αυτή την άποψη (εκτός από τον φαύλο κύκλο) είναι οι εξής:

❁ **Οι ανεπάρκειες της ελληνικής οικονομίας** αντιμετωπίζονται ως εάν αυτές να ήταν πρόβλημα υψηλών μισθών. Αυτό όμως δεν είναι ορθό για δύο κυρίως λόγους. Πρώτον, η αύξηση των μισθών την τελευταία 15-ετία στην Ελλάδα, μετρημένη ως ποσοστό σύγκλισης στον μέσο ευρωπαϊκό μισθό, ήταν χαμηλότερη από την αύξηση της παραγωγικότητας, μετρημένη με τον ίδιο τρόπο. Δεύτερον, σύμφωνα με μελέτες ακόμη και της ΕΚΤ, ο ελληνικός διαφορικός πληθωρισμός οφείλεται κατά 67% περίπου στα συγκριτικά υψηλότερα περιθώρια κέρδους (πράγμα που αντανακλά την μονοπωλιακή-ολιγοπωλιακή διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας) και κατά 20% στους έμμεσους φόρους (οι οποίοι με το Μνημόνιο αυξάνονται δραματικά). Η μείωση των μισθών, επομένως, το μόνο που θα κάνει είναι να περιορίσει περαιτέρω τη ζήτηση, να αυξήσει ακόμη περισσότερο την ανεργία και τη φτώχεια, και να βαθύνει την ύφεση. Οι συνθήκες ύφεσης ενισχύουν την ολιγοπωλιακή διάρθρωση (συνεπώς και τις ανεπάρκειες) της ελληνικής οικονομίας.

❁ **Τα διαρθρωτικά (υποτίθεται αναπτυξιακά) μέτρα** του Μνημονίου (απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, «απελευθέρωση» αγορών, ιδιωτικοποιήσεις) όχι μόνο δεν αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αλλά αντίθετα παραπέμπουν την αντιμετώπισή τους στην ελεύθερη λειτουργία των αγορών. Ωστόσο, η εμπειρία στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες διαψεύδει εν προκειμένω τα δόγματα του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού. Για παράδειγμα, η μείωση της φορολογίας του κεφαλαίου οδηγεί σε υψηλά δημόσια ελλείμματα και χρέος, ενώ οι ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων αφαιρούν σημαντικά εργα-

λεία μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού σχεδιασμού.

❁ Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, **η ύφεση δημιουργεί υστέρηση στα δημόσια έσοδα που καλύπτεται με παραπέρα μείωση του ΠΔΕ**. Η μείωση του ΠΔΕ, ωστόσο, πέρα από την αρνητική επίπτωση στον ρυθμό ανάπτυξης και την απασχόληση, επηρεάζει το απόθεμα και την ποιότητα των υποδομών. Οι υποδομές όμως συνιστούν βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της παραγωγικότητας της οικονομίας. Είναι υποκριτικό να μειώνονται οι μισθοί στο όνομα της ανταγωνιστικότητας και ταυτόχρονα να μειώνονται οι πόροι για τις υποδομές και την ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογίας.

❁ **Η φορολογική ασυλία του μεγάλου κεφαλαίου** και του συσσωρευμένου πλούτου είναι μια από τις κύριες αιτίες δημιουργίας των υψηλών δημόσιων ελλειμμάτων και χρέους. Όπως αναλύεται στο κεφάλαιο για τη φορολογία, το Μνημόνιο όχι μόνο δεν ανατρέπει αυτή την πολιτική, αλλά την ενισχύει ποικιλοτρόπως (π.χ. με φοροαπαλλαγές για fast track επενδύσεις).

❁ **Το περιβάλλον θυσιάζεται στον βωμό της κερδοφορίας** ως αποτέλεσμα επιλογών όπως οι fast track επενδύσεις. Αυτό, μεσο-μακροπρόθεσμα, υπονομεύει πολλαπλώς τις αναπτυξιακές δυνατότητες της οικονομίας.

Έναν χρόνο πριν, μας έλεγαν ότι κάπου τώρα θα είχαμε ξεπεράσει την κρίση και θα άρχιζε η ανάκαμψη. Αντ' αυτού, σήμερα ετοιμάζεται το «Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής» με ακόμα πιο σκληρά μέτρα ύψους 27 δισ. ως το 2015, που θα δημιουργήσουν ακόμα πιο ασφυκτικές καταστάσεις. Την ίδια στιγμή προγραμματίζεται ξεπούλημα δημόσιου πλούτου ύψους 50 δισ. Και το χειρότερο: όλοι γνωρίζουν ότι τα μέτρα αυτά θα αποτύχουν επίσης. Για να ακολουθήσουν και άλλα στη συνέχεια. Σε κάθε γύρο όλο και περισσότερα κοινωνικά δικαιώματα θα καταργούνται, όλο και περισσότερος κόσμος θα εξωθείται στην ανεργία, τη φτώχεια και την ανασφάλεια. Γιατί αυτός είναι ο πραγματικός στόχος του Μνημονίου.

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ύφεση

Η ύφεση της ελληνικής οικονομίας για το 2010 ήταν -4,5% του ΑΕΠ, δηλαδή βαθύτερη απ' όσο προβλέπεται στο αρχικό Μνημόνιο (-4%). Για το 2011 προβλέπεται ύφεση τουλάχιστον -3%. Η ύφεση το τελευταίο τρίμηνο του 2010 ξεπέρασε το -6,5%.

Ανεργία

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, η ανεργία τον Ιανουάριο του 2011 εκτινάχθηκε στο 15,1% (από 11,3% τον Ιανουάριο 2010). Η απασχόληση το 2010 μειώθηκε κατά 178.159 άτομα (μείωση 4%), ενώ οι άνεργοι (756.795 άτομα) αυξήθηκαν κατά 189.663 άτομα (αύξηση 33,4%). Υψηλότερη ανεργία καταγράφεται στις γυναίκες (18,8%) και τις ηλικιακές ομάδες νέων 15-24 ετών (37%) και 25-34 ετών (21,3%). Για το υπόλοιπο του 2011 και το 2012 προβλέπεται παραπέρα αύξηση της ανεργίας, πολύ πάνω από το 14,6% και το 14,8% που προβλέπει το ΥΠΟΙΚ. Το ύψος της πραγματικής ανεργίας είναι μεγαλύτερο από αυτό της επίσημης.

Πληθωρισμός

Το 2010 ο πληθωρισμός εκτοξεύθηκε στο 4,7% (από 1,3% το 2009) έναντι εκτίμησης στο αρχικό Μνημόνιο για 1,9%. Τον Μάρτιο του 2011 κινούνταν στον 4,5% , ενώ για τον 2011 προβλέπεται (από την ΤτΕ) να κινηθεί στο 3,25%. Ο υψηλότερος πληθωρισμός καθιστά μεγαλύτερη την ακρίβεια και, επομένως, την καθίζηση της αγοραστικής δύναμης μισθών και συντάξεων.

Εξαγωγές

Σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΟΙΚ (Φεβρ. 2011) οι καθαρές εξαγωγές το 2010 αυξήθηκαν οριακά κατά 0,6%, ενώ ο αρχικός στόχος του Μνημονίου ήταν αύξηση 4,5% (7,5 φορές μεγαλύτερη).

Δημόσιο Έλλειμμα

Το δημόσιο έλλειμμα διαμορφώθηκε το 2009 στο 15,4% του ΑΕΠ, μειώθηκε το 2010 στο 10,5% (έναντι μνημονιακού στόχου για μείωση στο 8,1%)και το 2011 επιδιώκεται μείωση στο 7,5% του ΑΕΠ.

Δημόσια Έσοδα

Τα καθαρά δημόσια έσοδα το 2010 παρουσίασαν μεγάλη υστέρηση παρά την υπερβολικά μεγάλη αύξηση των έμμεσων φόρων. Ενώ στο μνημόνιο προβλεπόταν η αύξησή τους κατά 13,7%, στοιχεία του ΥΠΟΙΚ (Φεβρ. 2011) αναφέρουν αύξηση 5,5%. Η υστέρηση αυτή σημαίνει πως η φοροασυλία και η φοροδιαφυγή δεν αντιμετωπίστηκαν.

Δημόσιες δαπάνες

Η μεγάλη υστέρηση στα δημόσια έσοδα οδήγησε σε μεγαλύτερη περικοπή των δημόσιων δαπανών το 2010, ιδιαίτερα των δαπανών του

Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων που τελικά μειώθηκαν κατά 12%, με αποτέλεσμα βαθύτερη ύφεση και υψηλότερη ανεργία.

Δημόσιο χρέος και τόκοι

Το δημόσιο χρέος και οι τόκοι αποπληρωμής του αυξάνονται δραματικά, όπως δείχνουν οι ακόμα και οι εκτιμήσεις του ΥΠΟΙΚ και της Ε.Ε. (βλ. τον πίνακα παρακάτω). Βασική πηγή αύξησης του δημόσιου χρέους (ως % του ΑΕΠ) είναι η ύφεση, το δημόσιο έλλειμμα και η αύξηση των επιτοκίων δανεισμού.

Αποκλίσεις

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλα τα παραπάνω μεγέθη για το 2010 παρατηρήθηκαν σημαντικές αποκλίσεις σε σχέση με τον σχεδιασμό του αρχικού Μνημονίου. Ενδεικτικά αναφέρουμε το δημόσιο έλλειμμα (-10,5% του ΑΕΠ αντί το -8,1% του αρχικού Μνημονίου), τη μείωση του ΠΔΕ (-12% αντί -4%), την ύφεση (-4,5% αντί -4%) τον πληθωρισμό (4,7% αντί 1,9%) και τις εξαγωγές (0,6% αντί 4,5%).

Σημαντικές αποκλίσεις παρατηρούνται επίσης στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού κατά το πρώτο τρίμηνο του 2011. Ενδεικτικά αναφέρουμε την υστέρηση στα καθαρά δημόσια έσοδα κατά 1,4 δις.ευρώ (μείωση κατά 8% έναντι στόχου για ετήσια αύξηση κατά 8,5%) και την μείωση των δαπανών του ΠΔΕ κατά 55% έναντι ετήσιου στόχου για αύξηση 0,6%.

Το μεγαλύτερο έλλειμμα του 2010 και η υστέρηση των εσόδων το 2011 οδηγούν το ΥΠΟΙΚ σε νέα, πρόσθετα μέτρα ύψους τουλάχιστον 3 δις.ευρώ, παρά τα 11,3 δις.που περιλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό του 2011. Αυτά συμβαίνουν όταν δεν έχουν περάσει ούτε καν 4 μήνες από την αρχή του έτους.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΚΟΙ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ (% ΑΕΠ)						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Χρέος	126,8%	143%	153%	157%	158%	156%
Τόκοι	5,3%	6,1%	6,7%	7,4%	8,0%	8,2%

Πηγή για το χρέος: EU, Council Decision 17754/10, Brussels 17/12/2010. Πηγή για τους τόκους: ΥΠΟΙΚ, Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2011

ΔΡΑΣΤΙΚΗ ΜΕΩΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ, οι πραγματικές μέσες αποδοχές στο σύνολο της οικονομίας μειώθηκαν κατά 9% το 2010 και προβλέπεται ότι θα μειωθούν σχεδόν κατά 5% το 2011. Η μείωση του πραγματικού εισοδήματος, ωστόσο, είναι ευρύτερη και προέρχεται από παρεμβάσεις όπως οι παρακάτω:

Δημόσιος Τομέας

—Τον Μάρτιο 2010 (ν. 3833) μειώνονται κατά 12% τα επιδόματα, αποζημιώσεις κ.λπ. των δημοσίων υπαλλήλων, των υπαλλήλων ΝΠΔΔ

και ΟΤΑ, και θεσπίζεται οριζόντια μείωση αποδοχών κατά 7% για τους εργαζόμενους στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα. Για όλους τους εργαζόμενους μειώνονται τα επιδόματα Χριστουγέννων, Πάσχα και Αδείας κατά 30%. Επίσης παγώνουν οι όποιες αυξήσεις για το 2010.

—Τον Μάιο 2010 (ν. 3845), οπότε ψηφίζεται το Μνημόνιο, επιβάλλεται νέα μείωση στα επιδόματα των υπαλλήλων του Δημοσίου και των ΟΤΑ ύψους 8%, ενώ για τους εργαζόμενους στον ευρύτερο δημόσιο τομέα επιβάλλεται περαιτέρω οριζόντια μείωση των αποδοχών κατά 3%. Επίσης, για όλους τους εργαζόμενους στο δημόσιο, καταργούνται τα δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα και το επίδομα Αδείας και στη θέση τους θεσπίζεται επίδομα ύψους 500 € για τα Χριστούγεννα και 250 € για το Πάσχα και την άδεια για όσους έχουν μεικτές μηνιαίες αποδοχές λιγότερο από 3.000 ευρώ.

—Στα προγράμματα «εξυγίανσης» των ΔΕΚΟ (σιδηρόδρομος, δημόσιες συγκοινωνίες στην Αττική κ.λπ.) προβλέπονται παραπέρα περικοπές των αποδοχών των εργαζόμενων, ενώ προωθούνται παρόμοιες περικοπές σε όλες τις ΔΕΚΟ.

—Επιπλέον περικοπές αναμένεται να προκύψουν από την εφαρμογή του ενιαίου μισθολογίου, τις περικοπές των κοινωνικών επιδομάτων και

τον τρόπο που θα γίνουν οι μετατάξεις.

Ιδιωτικός Τομέας

- ✱ Υπογραφή ΕΓΣΣΕ με μηδενικές αυξήσεις για το 2010 και μηδαμινές για το 2011 και 2012.
- ✱ Κατάργηση του κατώτατου μισθού για νέους εργαζόμενους κάτω των 25 ετών, οι οποίοι θα αμείβονται με το 84% του μισθού και για νέους κάτω των 18 ετών, για τους οποίους θα ισχύουν συμβάσεις μαθητείας και μισθοί ύψους 70% του κατώτερου.
- ✱ Μείωση αμοιβής της υπερωριακής απασχόλησης, της υπερεργασίας και της εργασίας πέρα του πενθημέρου, ευνοϊκή για του εργοδότες διευθέτηση του χρόνου εργασίας.
- ✱ Ενίσχυση των ευέλικτων και επισφαλών μορφών εργασίας.
- ✱ Υπονόμευση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και των διαιτητικών θεσμών.
- ✱ Υψηλά ποσοστά ανεργίας που μειώνουν τη διαπραγματευτική ισχύ των εργαζόμενων και των συνδικάτων.
- ✱ Η βαθιά και παρατεταμένη ύφεση και η κατάρρευση της ζήτησης έχουν οδηγήσει σε δραστική μείωση το εισόδημα εκατοντάδων χιλιάδων αυτοαπασχολούμενων.

Υφιστάμενες συντάξεις

- ✱ Πλήρης κατάργηση της 13ης και 14ης σύνταξης για συνταξιούχους κάτω των 60 ετών και συνταξιούχους που παίρνουν σύνταξη άνω των 2.500 ευρώ, και δραστική μείωση 13ης και 14ης σύνταξης στα 800 ευρώ συνολικά, για τους υπόλοιπους συνταξιούχους.
- ✱ Τριετές πάγωμα συντάξεων
- ✱ Μείωση συντάξεων άνω των 1400 ευρώ με κλιμακούμενη «εισφορά αλληλεγγύης» από 3% έως και 10% επί της σύνταξης.

Ακρίβεια

Οι αυξήσεις των έμμεσων φόρων, οι αυξήσεις στις ΔΕΚΟ (εισιτήρια, ηλεκτρική ενέργεια κ.λπ.) και η μονοπωλιακή-ολιγοπωλιακή δομή της ελληνικής οικονομίας οδήγησαν τον πληθωρισμό το 2010 στο υψηλότερο επίπεδο του 4,7%. Ο υψηλός πληθωρισμός, δηλαδή η ακρίβεια, οδηγεί σε παραπέρα σημαντική μείωση της αγοραστικής δύναμης του εισοδήματος των μισθωτών, αγροτών, αυτοαπασχολούμενων και συνταξιούχων.

Φορολογία

Εκτός από τις άμεσες περικοπές, το διαθέσιμο εισόδημα περιορίζεται και εξαιτίας της αυξημένης φορολογίας, με παρεμβάσεις όπως: αύξηση έμμεσων φόρων (π.χ. ο ΦΠΑ από 4,5%, 9% και 19% εκτοξεύτηκε στο 6%, 13% και 23%, αντίστοιχα), αύξηση συντελεστών άμεσης φορολογίας για εισοδήματα πάνω από 28.000 ευρώ, κατάργηση αυτοτελούς φορολόγησης ορισμένων εισοδημάτων και υπαγωγή τους στην κλίμακα, κατάργηση φοροαπαλλαγών και χρησιμοποίησή τους για το χτίσιμο του «αφορολόγητου» το οποίο συνδέεται με τη συλλογή αποδείξεων κ.λπ.

Συρρίκνωση του «κοινωνικού μισθού»

Η υποχρηματοδότηση και περιορισμός του κοινωνικού κράτους, και η ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών έχει οδηγήσει σε συρρίκνωση τον λεγόμενο «κοινωνικό μισθό». Για παράδειγμα, στον χώρο της υγείας αυξάνεται η συμμετοχή των ασθενών στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στο χώρο της παιδείας περιορίζονται δραστικά, μέχρι εξαφάνισης, παροχές όπως η πρόσθετη διδακτική στήριξη, και στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η κοινωνική πολιτική (π.χ. βρεφονηπιακοί σταθμοί) όχι μόνο δεν διευρύνεται για να καλύψει τις αυξημένες λόγω κρίσης ανάγκες, αλλά συρρικνώνεται λόγω

των «εξοικονομήσεων» που επιβάλλει ο «Καλλικράτης». Η κατάσταση αναμένεται να έχει ραγδαία επιδείνωση εξαιτίας του στόχου του Μνημονίου για δραστική περικοπή των κοινωνικών επιδομάτων. ✱

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Στο πεδίο της φορολογίας η πολιτική του ΠΑΣΟΚ και η εφαρμογή του Μνημονίου έχουν επιφέρει δραματική επιδείνωση των αρχών της προοδευτικότητας των φόρων και της φοροδοτικής ικανότητας των υποκειμένων, που (θεωρητικά) χαρακτηρίζουν το φορολογικό σύστημα των δημοκρατικών χωρών.

Η ανάλυση που ακολουθεί εξετάζει τις μεταβολές που επήλθαν: α) στην άμεση φορολογία και β) στην έμμεση φορολογία. Μια διαφορετική ανάγνωση των παραπάνω μεταβολών επιχειρείται με την παρουσίαση των ομάδων που κέρδισαν από την εφαρμογή της συγκεκριμένης πολιτικής και της φορολογικής ανισότητας που παρατηρείται στην Ελλάδα συγκριτικά με την Ε.Ε.

Άμεση Φορολογία

ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Στο συγκεκριμένο πεδίο έχουμε μια πραγματικά καινούργια κατάσταση: Όλες οι επιχειρήσεις απολαμβάνουν πλέον ένα από τα ευνοϊκότερα φορολογικά συστήματα στην Ευρώπη, αφού ο φορολογικός συντελεστής των νομικών προσώπων μειώθηκε μέσα σε δύο χρόνια κατά 4% και έφτασε πλέον στο 20% (από 40% που ήταν το 2004). Επίσης, τα διανεμόμενα κέρδη θα φορολογούνται και αυτά με τον ίδιο συντελεστή, παρ' όλο τον αρχικό, επικοινωνιακού τύπου, σχεδιασμό για φορολόγησή τους με συντελεστές έως και 40%.

Από την άλλη μεριά, θα υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων (ιδίως πολύ μεγάλων σε μέγεθος επιχειρήσεων, εγχώριων ή πολυεθνικών) που θα βιώνει συνθήκες φορολογικού παραδείσου. Αυτό έχει επιτευχθεί με μια σειρά μέτρων με τα οποία είτε εισήχθησαν νέες είτε παρατάθηκαν παλιές φοροαπαλλαγές, που μειώνουν τον συντελεστή φορολόγησης ακόμη και κάτω από το 20%, όπως:

- ✱ **Επενδύσεις fast track**, με κίνητρο ειδικό, πολύ χαμηλό, φορολογικό καθεστώς, που θα ισχύει κατά περίπτωση.
- ✱ **Νέος αναπτυξιακός νόμος**, με κίνητρο τη φοροαπαλλαγή μέρους ή του συνόλου των κερδών των επιχειρήσεων που θα ενταχθούν σε αυτόν, για διάστημα 6-8 ετών.
- ✱ **Αφαίρεση από τα καθαρά κέρδη** των επιχειρήσεων του 50% των εξόδων για την προώθηση της έρευνας και τεχνολογίας.
- ✱ **Φοροαπαλλαγές κερδών** ως κίνητρο για τη διατήρηση θέσεων εργασίας, για την προώθηση της ευρυζωνικότητας και την ανάπτυξη της ευρεσιτεχνίας.
- ✱ **Αναβολή** μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2012 (η 3η κατά σειρά) του φόρου υπεραξίας από πώληση μετοχών και διατήρηση του αφορολόγητου αποθεματικού για όσες μετοχές έχουν αγοραστεί μέχρι τότε.

Ο φορολογικός συντελεστής του 20%, οι παραπάνω φοροαπαλλαγές και η δυνατότητα συνδυασμού τους (που δεν αποκλείεται από κανέναν

νόμο) καθιστούν την Ελλάδα χώρα όπου η φορολογία των κερδών θα κινείται πλέον μεταξύ 0% και 20%.

ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Η κατάσταση εδώ συνοψίζεται ως εξής: οι φτωχοί είτε αφήνονται στην ίδια μοίρα είτε επιδεινώνεται η θέση τους, ενώ η κυβέρνηση στρέφεται με άγριο τρόπο προς το λεγόμενο μεσαίο εισόδημα, αφήνοντας τα υψηλά εισοδήματα στο απυρόβλητο.

Συγκεκριμένα, με την αλλαγή της φορολογικής κλίμακας, επιβαρύνονται καταρχάς τα εισοδήματα άνω των 28.000 ευρώ. Με την κατάργηση, όμως, μιας σειράς φοροαπαλλαγών που απευθύνονταν στα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, επιβαρύνονται τελικά όλα ανεξαιρέτως τα εισοδήματα.

Η εισαγωγή του συστήματος φορολόγησης με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης (κατοχή σπιτιών, εξοχικών, αυτοκινήτων κ.λπ.), έτσι όπως γίνεται θα αποβεί περισσότερο άδικη για τα μεσαία εισοδήματα από ό,τι δικαιότερη για τα πραγματικά μεγάλα εισοδήματα.

Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και οι αλλαγές στον Κώδικα Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών και Γονικών Παροχών. Η παγιωμένη κατάσταση στο συγκεκριμένο πεδίο φορολογίας μετά τη διακυβέρνηση της ΝΔ ήταν η εξής: πολύ χαμηλά όρια αφορολόγητης περιουσίας, παντελής έλλειψη προοδευτικότητας, προστασία των μεγάλων και πολύ μεγάλων ακινήτων περιουσιών. Το ΠΑΣΟΚ, παρά τα μεγάλα λόγια, προχώρησε σε μια δειλή εισαγωγή στοιχείων προοδευτικότητας, που συνοψίζεται στα εξής:

- ✱ Μικρή αύξηση αφορολόγητων ορίων.
- ✱ Θεσμοθέτηση προοδευτικών συντελεστών που αναφέρονται σε λίγα κλιμάκια και με μικρό εύρος το καθένα.
- ✱ Θέσπιση χαμηλών ανώτατων φορολογικών συντελεστών που απευθύνονται στις μεγάλες περιουσίες.

Έμμεση φορολογία

Οι αυξήσεις της έμμεσης φορολογίας είναι χωρίς προηγούμενο στην ιστορία της Ελλάδας. Μέσα σε έναν μόλις χρόνο, ο ανώτατος συντελεστής του ΦΠΑ αυξήθηκε διαδοχικά κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες από 19% σε 21% και από 21% σε 23%, ενώ ο ενδιάμεσος συντελεστής αυξήθηκε από 9% σε 10% και από 10% σε 11%. Οι συνεχείς αυξήσεις στους ειδικούς φόρους των πετρελαιοειδών, του καπνού, του αλκοόλ και της ενέργειας, η σχεδιαζόμενη εξίσωση των φόρων σε πετρέλαιο θέρμανσης και πετρέλαιο κίνησης, η επέκταση του ΦΠΑ σε νέα επαγγέλματα, η αύξηση των φόρων στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ είχαν τελικά το εξής σωρευτικό αποτέλεσμα:

	2009	2010	2011	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
				2010/2009	2011/2010
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	21.431	20.440	20.880	-4,6%	2,2%
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	28.293	31.472	31.980	11,2%	1,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	49.724	51.912	52.860		
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ	43,1%	39,4%	39,5%		
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ	56,9%	60,6%	60,5%		

Ποσά σε εκατ. ευρώ

Επομένως, παρά τα φληναφήματα περί δικαιότερου φορολογικού συστήματος, από την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, οι άμεσοι φόροι μειώθηκαν και οι έμμεσοι αυξήθηκαν κατά 3,7 δισ. ευρώ μέσα σε 2 χρόνια. Η αναλογία έμμεσων – άμεσων φόρων είναι πλέον 60,5-39,5.

Ποιοι κέρδισαν;

Οι μεγάλες Α.Ε. (εγχώριες ή θυγατρικές πολυεθνικών) και οι τράπεζες από τη μείωση των φορολογικών συντελεστών και τις ρυθμίσεις επιβολής ειδικών χαριστικών φορολογικών καθεστώτων.

Οι εφοπλιστές από τη διατήρηση όλων των φοροαπαλλαγών τους Όσοι είχαν ακίνητα μέσω υπεράκτιων εταιρειών, αφού τους δόθηκε η δυνατότητα να τα εγγράψουν στο όνομά τους μέσα σε 6 μήνες χωρίς να πληρώσουν καθόλου φόρο υπεραξίας παρά μόνο το 50% του φόρου μεταβίβασης.

Οι Έλληνες φοροφυγάδες, αφού με τα κίνητρα για επαναπατρισμό κεφαλαίων ξέπλυναν τα χρήματά τους με συντελεστή 5% (σε πολλές περιπτώσεις, όταν επανεπενδύεται το ποσό, ο συντελεστής πέφτει στο 2,5%). Πρόκειται για την πιο ανήθικη διάταξη του ΠΑΣΟΚ, διότι επιτρέπει τη νομιμοποίηση εσόδων ακόμη και από εμπόριο όπλων, σωματεμπορία και ναρκωτικά.

Οι Έλληνες φοροφυγάδες, αφού με την περαίωση των ετών 2000-2009 τους δόθηκε η ευκαιρία παραγραφής όλων των αδικημάτων της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και της φοροκλοπής μιας περιόδου κατά την οποία έπρεπε να είχαν αποδώσει στο κράτος φόρους ύψους 110 δισ. ευρώ.

Παρά τα μεγάλα προεκλογικά λόγια για πραγματική φορολόγηση της Εκκλησίας, καταλήξαμε στα εξής: α) φορολόγηση των μισθωμάτων που εισπράττει η Εκκλησία: από τα μισθώματα αφαιρείται το 55% και το υπόλοιπο φορολογείται με συντελεστή 20%, δηλαδή ο τελικός φόρος είναι μόλις 9%, β) ευνοϊκή μεταχείριση της Εκκλησίας όταν κληρονομεί χρηματικά ποσά και ακίνητα: φορολόγηση μόνο με 0,1% για τα χρηματικά ποσά και με 0,5% για τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία.

Φορολογικές ανισότητες στην Ελλάδα σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Στην Ε.Ε. των 16 υπάρχουν 7 χώρες στις οποίες ο ανώτερος φορολογικός συντελεστής της κλίμακας φυσικών προσώπων είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο της Ελλάδας. Με άλλα λόγια, στην εποχή του ανελέητου Μνημονίου για τον κόσμο της εργασίας, οι πλούσιοι Έλληνες φορολογούνται λιγότερο από τους πλούσιους Βέλγους, Δανούς, Γάλλους, Ιταλούς, Ολλανδούς, Αυστριακούς και Φιλανδούς.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Σε έναν από τους σημαντικότερους δείκτες που υπολογίζει η Eurostat, τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή στο Κεφάλαιο, η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από το 50% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 27 (15,8 στην Ελλάδα, έναντι 32,6 στην Ε.Ε. των 25). Ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής στο Κεφάλαιο είναι ένας μέσος όρος που προκύπτει όχι από τους διάφορους ονομαστικούς φορολογικούς συντελεστές αλλά από τους πραγματικούς, αυτούς δηλαδή που εφαρμόζονται στην πράξη και συμπεριλαμβάνουν όλες τις φοροαπαλλαγές και τις αυτοτελείς φορολογήσεις του συντελεστή Κεφάλαιο, στον οποίο περιλαμβάνονται όλα τα εισοδήματα που δεν έχουν σχέση με τη μισθωτή εργασία.

Η Ελλάδα λοιπόν θα έπρεπε να εισπράττει τους διπλάσιους φόρους κάθε χρόνο από τον συντελεστή Κεφάλαιο (φόροι επιχειρήσεων, φόροι κατοχής και μεταβίβασης περιουσίας, φόροι κινητών αξιών κ.λπ.) για να βρίσκεται απλώς στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

ΑΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η Ελλάδα κατέχει την 22η χειρότερη θέση στην Ε.Ε. των 27 όσον αφορά το ποσοστό των άμεσων φόρων στη συνολική φορολογία της χώρας, με διαφορά 9,8 μονάδων κάτω από τον μέσο όρο. Με άλλα λόγια, η Δανία, που κατέχει την πρώτη θέση στον σχετικό πίνακα, εισπράττει το 62,3% των εσόδων της από άμεσους φόρους και, σε σχέση με την Ελλάδα, έχει αυξημένα έσοδα από άμεσους φόρους κατά 154%.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΜΕΣΩΝ – ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ

Για το 2011 η αναλογία άμεσων - έμμεσων φόρων στην Ελλάδα είναι 39,5% - 60,5%. Για να έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης με την υπόλοιπη Ευρώπη, δίνουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα στον παρακάτω πίνακα:

ΣΧΕΣΗ ΕΜΜΕΣΩΝ - ΑΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ (έτος αναφοράς 2008)		
ΧΩΡΕΣ	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Έμμεσοι φόροι	40.691	319.540
Άμεσοι φόροι	39.601	285.960
Σύνολο	80.292	605.500
Αναλογία έμμεσων	0,51	0,53
Αναλογία άμεσων	0,49	0,47

Με άλλα λόγια, οι Έλληνες εργαζόμενοι πληρώνουν 10% περίπου παραπάνω άδικους έμμεσους φόρους απ’ ό,τι οι Αυστριακοί ή οι Γερμανοί εργαζόμενοι. Ή αλλιώς: οι πλούσιοι Έλληνες πληρώνουν 10% λιγότερους δίκαιους άμεσους φόρους απ’ ό,τι οι πλούσιοι Γερμανοί ή Αυστριακοί. Αθροιστικά, λοιπόν, υπάρχει αδικία της τάξης του 20% σε βάρος των φτωχών και προς όφελος των πλούσιων Ελλήνων σε σχέση με τις δύο προαναφερόμενες χώρες.

Η ελληνική αστική τάξη δεν θα πληρώσει ποτέ για την κρίση;

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ
ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Από τις αρχές της νέας διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ το φθινόπωρο του 2009 μέχρι σήμερα, η εργατική νομοθεσία έχει υποστεί μια πρωτοφανή σε έκταση και ταχύτητα αποδόμηση. Δεν υπάρχει κανένα επιμέρους πεδίο των ατομικών και συλλογικών εργασιακών σχέσεων που να έμεινε ανεπηρέαστο από τις αντεργατικές και αντικοινωνικές επιλογές της κυβέρνησης και της τρόικας (νόμοι 3833, 3844, 3845, 3846, 3847, 3863, 3871, 3899/ 2010).

Συχνά η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων δεν αφορά μόνο την –ασφαλώς μη ικανοποιητική– κατάσταση, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί το διάστημα 1990-2009 από τις νεοφιλελεύθερες επιθέσεις των κυβερνήσεων του δικομματισμού, αλλά συνεπάγεται περαιτέρω επιδείνωση όσων προβλέφθηκαν ακόμη και σε προηγούμενα νομοθετήματα της ίδιας της νέας διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η φαντασία της εξουσίας αποδεικνύεται αχαλίνωτη, τα χειρότερα έπονται...

Οι σημαντικότερες αλλαγές στην εργατική νομοθεσία

ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

- ❄️ Άμεσα, διαμέσου της μείωσης επιδομάτων και παροχών, και έμμεσα, διαμέσου της απαγόρευσης συνολολόγησης αυξήσεων πάνω από τα (ή έστω στα) όρια του πληθωρισμού μέσα από ελεύθερες συλλογικές συμβάσεις εργασίας.
- ❄️ Πάγωμα των αυξήσεων για τρία χρόνια στον δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα μέχρι τον Ιούλιο του 2011.

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

- ❄️ Αλλοίωση του χαρακτήρα και του ρόλου του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας μέσα από την πρόβλεψη της δυνατότητας μονομερούς προσφυγής της εργοδοτικής πλευράς στη διαιτησία.
- ❄️ Θεσμοθέτηση της επί τα χείρω παρέκκλισης από ευνοϊκότερες συλλογικές ρυθμίσεις, σύμφωνα με την παραδοσιακή ιεράρχηση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.
- ❄️ Κατάργηση του κατώτατου ορίου αμοιβών, όπως ορίζεται στο κείμενο της εκάστοτε εθνικής γενικής συλλογικής σύμβασης εργασίας (ΕΓΣΣΕ).
- ❄️ Κατάργηση της ισχύος συλλογικών συμβάσεων που έχουν ήδη συναφθεί.
- ❄️ Ρητή δυνατότητα προς τα κάτω παρέκκλισης από τα συμφωνηθέντα σε κλαδικό ή ομοιοεπαγγελματικό επίπεδο έως το όριο της ΕΓΣΣΕ.
- ❄️ Εκ των πραγμάτων μη επέκταση κλαδικών συμβάσεων εργασίας στις οποίες προβλέπονται αυξήσεις πάνω από τα όρια της εγσσε και πιθανή ρητή κατάργηση αυτής της δυνατότητας του υπουργού Εργασίας στο άμεσο μέλλον.

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

- ❄️ Αναστολή του δικαιώματος απεργίας για δέκα μέρες από τη μονομερή προσφυγή της εργοδοτικής πλευράς στη διαιτησία.

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- ❄️ Θεσμοθέτηση της δυνατότητας σύναψης της σύμβασης από το επιχειρησιακό σωματείο ή την ομοσπονδία ακόμη και σε επιχειρήσεις κάτω των 50 ατόμων.
- ❄️ Με τη σύμβαση αυτή συμφωνούνται ελεύθερα οποιοσδήποτε όροι εργασίας, κατά παρέκκλιση όλων όσα ισχύουν στην απορρυθμισμένη πλέον εργατική νομοθεσία (απολύσεις, διαθεσιμότητες, εκ περιτροπής εργασία, μερική απασχόληση κ.λπ.).

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΣΕΩΝ

- ❄️ Απαλλαγή της εργοδοτικής πλευράς από τμήμα του κόστους της απόλυσης διαμέσου αφενός της μείωσης του ύψους της αποζημίωσης (50%-75%) με τη μέθοδο της βραχείας διάρκειας προειδοποίησης της απόλυσης και αφετέρου της δυνατότητας τμηματικής καταβολής της αποζημίωσης σε μηνιαίες δόσεις.
- ❄️ Αύξηση των επιτρεπόμενων ορίων στις ομαδικές απολύσεις σε 6 άτομα για επιχειρήσεις με προσωπικό 20-150 ατόμων και σε 5% για επιχειρήσεις άνω των 150 ατόμων.
- ❄️ Ρητή αναγνώριση των πρώτων δώδεκα μηνών κάθε σύμβασης αορίστου χρόνου ως δοκιμαστικής περιόδου (εξαπλασιασμός της), με στόχο την ουσιαστική κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής αποζημίωσης.
- ❄️ Αναμένεται η κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής του υπολοίπου των μισθών σε περίπτωση πρότερης καταγγελίας της σύμβασης ορισμένου χρόνου.
- ❄️ Με ειδική ΕΣΣΕ μπορούν να συμφωνούνται ελεύθερα όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την απόλυση (ύψος αποζημίωσης, τρόπος καταβολής, όρια απολύσεων κ.λπ.) κατά παρέκκλιση όλων των ανωτέρω.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

- ❄️ Στα πρότυπα της πρότασης Σαρκοζί στη Γαλλία για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας (και τους ανήλικους στο πλαίσιο συμβάσεων μαθητείας) κατοχυρώνεται η δυνατότητα αμοιβής με ποσά κατώτερα ακόμη και της ΕΓΣΣΕ (κατά 84%) και απαλλαγής μέρους των εργοδοτικών εισφορών για εργαζομένους κάτω των 25 ετών οι οποίοι δεν αποδεικνύουν περισσότερα από 150 ένσημα συνολικά.
- ❄️ Αντίστοιχα, για εργαζόμενους 15-18 ετών η αμοιβή ορίζεται στο 70% της ΕΓΣΣΕ.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

✱ Βίαιη και άμεση κατάργηση όλων των προστατευτικών ρυθμίσεων προς όφελος ελευθέρων επαγγελματιών ανώτερης εκπαιδευτικής βαθμίδας, ιδίως σε ό,τι αφορά τα κατώτερα όρια απασχόλησης και αμοιβής.

ΚΑΤΑΡΤΗΣΗ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

✱ Οριστική κατάργηση της πενθήμερης εργασίας μέσα από τη θεσμοθέτηση της δυνατότητας εργασίας κατά την έκτη μέρα της εβδομάδας με ελάχιστη-συμβολική προσαύξηση στο ημερομίσθιο (30%).

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΨΕΥΔΟ-ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

✱ Θεσμική κατοχύρωση της εργοδοτικής δυνατότητας σύναψης σχέσης εργασίας με «μπλοκάκι», διαμέσου της υποχρεωτικής συρροής πολλών επιμέρους προϋποθέσεων για τη θεμελίωση τεκμηρίου υπέρ της μισθωτής εργασίας.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΩΡΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

✱ Μειωμένη αποζημίωση για υπερεργασία και υπερωρία και αύξηση των περιόδων αναφοράς-υπολογισμού των ωρών αυτών, ώστε να αποκατασταθούν τεχνικά ως τέτοιες.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

✱ Ελάχιστες προσαυξήσεις για τις –πέραν της συμφωνημένης διάρκειας– ώρες ημερήσιας εργασίας (οι οποίες μάλιστα εν συνεχεία καταργήθηκαν) και θέσπιση της δυνατότητας μονομερούς επιβολής οιοδήποτε μοντέλου εκ περιτροπής εργασίας με αντίστοιχη μείωση των αποδοχών, πλέον και στις ΔΕΚΟ.

✱ Από 6 μήνες κατ' ανώτατο όριο, η δυνατότητα επιβολής αυτής της εργασιακής σχέσης επεκτάθηκε στη συνέχεια στους 9 μήνες ανά ημερολογιακό έτος.

ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

✱ Μετατροπή του επιδόματος (για το οποίο επίκειται μείωση) από βοήθημα στον απολυμένο σε κουπόνι επανένταξης στην αγορά εργασίας, άρα σε μέσο απαλλαγής του εργοδότη από μέρος των νόμιμων αποδοχών προς τον προσλαμβανόμενο εργαζόμενο.

✱ Αναμένεται η μείωση του ποσού του επιδόματος εργασίας και ο περιορισμός των προϋποθέσεων καταβολής του.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ «ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ» ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

✱ Ισχυροποίηση των εταιρειών προσωρινής απασχόλησης και της ανάθεσης σε αυτές αρμοδιοτήτων του ΟΑΕΔ για την επαναπροώθηση κατηγοριών ανέργων (και) στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα μέσα από κρατικά προγράμματα επιχορήγησης.

✱ Η ανώτατη διάρκεια δανεισμού εργαζόμενου από εταιρεία προσωρινής απασχόλησης όχι μόνο διπλασιάζεται από 18 σε 36 μήνες(!), αλλά καταργείται και η έως σήμερα δικαιολογητική βάση υπέρβασης του 12μήνου (αναπλήρωση εργαζομένου, η σχέση εργασίας του οποίου είναι σε αναστολή).

ΕΠΑΝΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

✱ Θέσπιση ρυθμίσεων για τη δυνατότητα επιβολής διαθεσιμότητας έως τρεις μήνες με μειωμένες αποδοχές σε περιπτώσεις περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας της επιχείρησης.

ΚΑΤΑΤΜΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ

✱ Κατοχύρωση της δυνατότητας κατάτμησης της άδειας ακόμη και σε περισσότερες περιόδους κατ' έτος, σε περίπτωση σοβαρής ή επείγουσας ανάγκης της επιχείρησης.

ΕΡΓΟΛΑΒΙΑ

✱ Δήθεν καταπολέμηση αλλά επί της ουσίας θεσμική επανακατοχύρωση της εργασιακής ζούγκλας στον κλάδο ιδίως του καθαρισμού-φύλαξης κτηρίων, διαμέσου της αυτονόητης επισήμανσης της εργοδοτικής υποχρέωσης για την τήρηση των ελάχιστων ορίων προστασίας της εργατικής νομοθεσίας.

ΜΝΗΜΟΝΙΟ

ΚΑΙ ΜΙΚΡΕΣ

ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η πολιτική του Μνημονίου έχει οδυνηρές επιπτώσεις και για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ). Όχι μόνο οι εργαζόμενοι σε αυτές αλλά και οι ίδιες οι ΜμΕ – οι βιοτεχνίες, τα εμπορικά καταστήματα, οι φούρνοι, τα κρεοπωλεία, τα μανάβικα, τα βιβλιοπωλεία... – πλήττονται από την καθίζηση της ζήτησης που προκαλεί η δραστική μείωση των μισθών και των συντάξεων, από τον στραγγαλισμό που δημιουργεί η πολιτική της μηδενικής ή αρνητικής χρηματοπιστωτικής επέκτασης που ακολουθούν οι τράπεζες και από την ενίσχυση των ολιγοπωλιακών δομών της εγχώριας αγοράς που προκαλεί η υφεσιακή πολιτική του Μνημονίου.

Βέβαια, ο βιοτέχνης, ο μικρός παραγωγός, ο έμπορος δεν εκτίθεται στις επιπτώσεις του Μνημονίου με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που εκτίθενται οι λίγοι μισθωτοί εργαζόμενοι που απασχολεί. Ωστόσο, οι συνθήκες ζωής και τα προβλήματα για την πλειοψηφία των μικροεπιχειρηματιών είναι ανάλογα με εκείνα των μισθωτών εργαζομένων. Έτσι, ο μικροεπιχειρηματίας συμπιέζεται από τη μία μεριά διότι η ύφεση επιδεινώνει την κατάσταση της επιχείρησής του, η οποία απειλείται ή οδηγείται σε λουκέτο και ό ίδιος στην ανεργία, και από την άλλη διότι το εισόδημα του μειώνεται δραστικά.

Η εφιαλτική κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι ΜμΕ εξαιτίας της μνημονιακής πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ καταγράφεται σε πρόσφατη (Ιαν. 2011) έρευνα του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ. Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία από αυτή την έρευνα.

✱ **Μείωση τζίρου** των ΜμΕ κατά 30% (μέσος όρος) μέσα στο 2010

✱ **Χρέη.** Σχεδόν 3 στις 10 ΜμΕ έχουν οφειλές στην Εφορία σε δάνεια και σε ενοίκιο. Πάνω από 3 στις 10 ΜμΕ έχουν οφειλές σε ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ύδρευση) και σε προμηθευτές.

✱ **Έλλειψη χρηματοδότησης.** Από τις ΜμΕ που απευθύνθηκαν σε τράπεζα για χρηματοδότηση μόνο για το 31,8% έγινε δεκτό το αίτημά τους.

✱ **Λουκέτα.** Πάνω από μία στις 4 ΜμΕ θεωρεί πολύ πιθανό να προχωρήσει σε κλείσιμο το επόμενο διάστημα. Αυτό υπολογίζεται σε 225.000 επιχειρήσεις. Ο αντίστοιχος αριθμός τον Ιούνιο 2010 ήταν 175.000. Επιπλέον, άλλες 215.000 επιχειρήσεις δηλώνουν δυσκολίες συνέχισης της δραστηριότητάς τους.

✱ **Ανεργία.** Κατά το επόμενο διάστημα, απειλούνται άμεσα 320.000 θέσεις απασχόλησης σε ΜμΕ (εργοδότες, αυτοαπασχολούμενοι, μισθωτοί).

ΜΝΗΜΟΝΙΟ, ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ

Παρακάτω εξετάζονται οι επιπτώσεις του Μνημονίου στο πεδίο των ΔΕΚΟ (ηλεκτρισμός, αστικές συγκοινωνίες, σιδηρόδρομος κ.λπ.). Κύριο αποτέλεσμα της εφαρμοζόμενης πολιτικής είναι η ραγδαία αύξηση των τιμών των υπηρεσιών και υποδομών κοινής ωφέλειας. Το φαινόμενο αυτό αναμένεται να ενταθεί κατά πολύ τα επόμενα έτη εξαιτίας των μαζικών ιδιωτικοποιήσεων που σχεδιάζονται, ήδη από το 2011, στο πλαίσιο του Μνημονίου και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής. Προβλέπεται να παραχωρηθούν σε ιδιωτικά κεφάλαια και πολυεθνικές επιχειρήσεις οι σημαντικότερες υποδομές και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας. Συγκεκριμένα, στοχοποιούνται, μεταξύ άλλων, τομείς όπως:

- * **Υποδομές:** αεροδρόμια, λιμάνια, αυτοκινητόδρομοι.
- * **Ενέργεια:** ΔΕΗ, ΔΕΠΑ.
- * **Επικοινωνίες:** ΟΤΕ (πλήρης παραχώρηση στην Deutsche Telekom) και Ελληνικά Ταχυδρομεία.
- * **Μεταφορές:** ΟΣΕ (ιδιωτικοποίηση ΤΡΑΙΝΟΣΕ).
- * **Τομέας Νερού:** ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ (προμηνύοντας την έλευση πολυεθνικών του νερού).
- * **Τράπεζες:** ΑΤΕ, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (αντί να ενισχυθεί ο δημόσιος έλεγχος χάριν της ανάπτυξης και της εξυπηρέτησης των κοινωνικών αναγκών).

Οι αλλαγές αυτές σηματοδοτούν την εμπορευματοποίηση των δημόσιων αγαθών, με σημαντικές επιπτώσεις ως προς την ποιότητα διαβίωσης των πολιτών. Αυτό οφείλεται σε τρεις βασικούς παράγοντες:

* **Αύξηση των τιμών** για τα νοικοκυριά και μείωση για τις επιχειρήσεις και τους εύπορους καταναλωτές, δεδομένου ότι οι υπηρεσίες παύουν να θεωρούνται «κοινής ωφέλειας» και μετατρέπονται σε κοινά αγαθά (δηλαδή σε εμπορεύματα). Αυτό σημαίνει ότι η πρόσβαση σε θεμελιώδη αγαθά όπως η ενέργεια, το νερό, οι επικοινωνίες και οι μεταφορές θα επιβαρύνει σε ακόμη μεγαλύτερο ποσοστό τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς, ενώ για τα φτωχότερα λαϊκά στρώματα η επαρκής ή ακόμα και η ίδια η πρόσβαση σ' αυτές τις υπηρεσίες θα καταστεί πολύ δύσκολη. Οι ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις δεν θα διστάζουν να διακόπτουν την παροχή σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής των λογαριασμών. Αυτό αφορά πάρα πολλούς, όπως π.χ. τους 700.000 που στο τέλος του 2010 αδυνατούσαν να πληρώσουν τον λογαριασμό του ηλεκτρικού ρεύματος.

* **Μείωση της εδαφικής πυκνότητας** και υποβάθμιση της ποιότητας εξυπηρέτησης των μεταφορικών δικτύων (ΟΣΕ, αστικές συγκοινωνίες). Αυτό σημαίνει λιγότερα δρομολόγια ή ακόμη και κατάργηση δρομολογίων, με αποτέλεσμα οι λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές και οι υποβαθμισμένες αστικές περιοχές να μην έχουν επαρκή πρόσβαση μέσω ΜΜΜ στα αστικά κέντρα. Θα αυξηθούν, δηλαδή, οι περιφερειακές ανισότητες, αφού οι ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις ΜΜΜ θα εξυπηρετούν μόνο τα επικερδή τμήματα του δικτύου σε βάρος της εδαφικής συνοχής.

* **Επιβάρυνση των επομένων γενεών**, δεδομένου ότι τόσο η διεθνής όσο και η εγχώρια εμπειρία αποδεικνύει ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις ευνοούν τη βραχυπρόθεσμη κερδοφορία σε βάρος των μακροπρόθεσμων επενδύσεων, υπονομεύοντας έτσι τις υπαρκτές αναπτυξιακές προοπτικές και την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

Οι αυξήσεις προετοιμάζουν την ιδιωτικοποίηση των ΔΕΚΟ

Εξαιτίας του Μνημονίου, αρνητικές εξελίξεις καταγράφονται σε διάφορους κλάδους κοινής ωφέλειας, όπως η ενέργεια, οι αστικές συγκοινωνίες και ο σιδηρόδρομος. Εξελίξεις όπως είναι για παράδειγμα οι αυξημένες τιμές για τους χρήστες, η υποβάθμιση της ποιότητας εξυπηρέτησης (χαμηλή συχνότητα ή/και κατάργηση δρομολογίων) και η επιδείνωση των όρων εργασίας. Η πολιτική αυτή εξυπηρετεί δύο κύριους στόχους:

* Την ευθυγράμμιση των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας με τα κριτήρια λειτουργίας του ιδιωτικού τομέα, ώστε να μειωθούν οι επιδοτήσεις προς τους «ζημιογόνους» οργανισμούς (π.χ. ΟΣΕ, ΟΑΣΑ) στο πλαίσιο των πολιτικών λιτότητας ή για να διευκολυνθεί η είσοδος ανταγωνιστών (π.χ. ΔΕΗ).

* Το να καταστούν πιο «ελκυστικές» οι επιχειρήσεις αυτές σε ιδιώτες επενδυτές ενόψει της ιδιωτικοποίησής τους.

Αύξηση του κόστους χρήσης και επιδείνωση της πρόσβασης

Η ασκούμενη πολιτική στο πεδίο των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας έρχεται σε πλήρη σύγκρουση με το προεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ, που έθετε ως κεντρικό στόχο «μέσω των ΔΕΚΟ, να δοθεί η δυνατότητα πρόσβασης όλων των πολιτών σε καθολικές υπηρεσίες και προϊόντα υψηλής ποιότητας, επαρκούς ποσότητας και προσιτών τιμών».

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

Το Μνημόνιο προβλέπει μια δέσμη μέτρων για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην ελληνική αγορά ηλεκτρισμού. Προτεραιότητα αποδίδεται στην κατάργηση των αποκαλούμενων «στρεβλώσεων». Ο αρνητικά φορτισμένος όρος «στρεβλώσεις» αναφέρεται στο σύστημα επιδότησης της κατανάλωσης των νοικοκυριών που επικράτησε στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, με στόχο την διασφάλιση επαρκούς πρόσβασης όλων των πολιτών στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Πρέπει να σημειωθεί ότι το «κοινωνικό τιμολόγιο» που έχει θέσει σε εφαρμογή η ΔΕΗ δεν αποτελεί παρά μια προσπάθεια της κυβέρνησης να διασκεδάσει τις εντυπώσεις αναφορικά με τις δραστηκές αυξήσεις που συνεπάγεται για το σύνολο των οικιακών καταναλωτών η πλήρης απορρύθμιση της αγοράς. Συνεπώς, **η καθιέρωση «κοινωνικού τιμολογίου» σηματοδοτεί τη μετάβαση από ένα ισχυρό σύστημα κοινωνικής και περιφερειακής αλληλεγγύης σε περιορισμένα μέτρα προνοιακού χαρακτήρα που αφορούν λίγες μόνο μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού.**

Οι αυξήσεις στο οικιακό τιμολόγιο, οι οποίες σωρευτικά αναμένεται να ανέλθουν ως το 30%, εγκυμονούν σημαντικό οικονομικό κίνδυνο για ένα τμήμα του πληθυσμού που δεν περιορίζεται μόνο στις ευπαθείς ομάδες. Ενδεικτικά, βάσει πρόσφατης έρευνας του Πανεπιστημίου Πατρών, υπολογίζεται ότι **αύξηση 10% στις τιμές των ενεργειακών προϊόντων στην Ελλάδα οδηγεί 70.000 άτομα κάτω από το όριο της φτώχειας**, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις από τις ανατιμήσεις στο σύνολο των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

ΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Μεγάλες αυξήσεις στις αστικές συγκοινωνίες της περιοχής Αθηνών (ΟΑΣΑ) τέθηκαν σε εφαρμογή από την 1^η Φεβρουαρίου 2011. Ειδικότερα, το ενιαίο εισιτήριο (για όλα τα μέσα) αυξήθηκε στο 1,40 ευρώ (από 1 ευρώ). Επίσης, το εισιτήριο για τις γραμμές express προς αεροδρόμιο αυξήθηκε από 3,20 σε 5 ευρώ και η αντίστοιχη διαδρομή με μετρό από 6 σε 8 ευρώ. Επίσης, η μηνιαία κάρτα απεριόριστων διαδρομών αυξήθηκε από 35 σε 45 ευρώ. Επίσης, παρατηρείται **υποβάθμιση της ποιότητας** εξυπηρέτησης των επιβατών στα λεωφορεία (χαμηλότερη συχνότητα διέλευσης, περικοπή δρομολογίων κ.λπ.).

ΟΣΕ

Στον ΟΣΕ αυξάνονται οι τιμές των εισιτηρίων και καταργούνται δρομολόγια. Ειδικότερα, βασικός άξονας της νέας τιμολογιακής πολιτικής είναι οι τιμές του σιδηροδρόμου να είναι «ανταγωνιστικές» με αυτές των αντίστοιχων δρομολογίων του ΚΤΕΛ. Ενδεικτικά, η τιμή στο δρομολόγιο Αθήνα – Θεσσαλονίκη με Intercity αυξήθηκε από τα 36,30 στα 55,20 ευρώ. Επίσης, η εταιρεία ανακοίνωσε την κατάργηση πολλών δρομολογίων σε όλο σχεδόν το δίκτυο της χώρας.

ΠΡΟΑΣΤΙΑΚΟΣ

Στο πλαίσιο της πολιτικής μείωσης των ελλειμμάτων του ΟΣΕ, τέθηκαν σε εφαρμογή στον προαστιακό σιδηρόδρομο αυξήσεις στα εισιτήρια που φτάνουν το 50% από τις 14 Φεβρουαρίου. Ενδεικτικά, στη διαδρομή Κιάτο-Πειραιάς-Κιάτο το απλό εισιτήριο (8 ευρώ) αυξήθηκε στα 12 ευρώ (+50%). Στην διαδρομή Κόρινθος-Πειραιάς-Κόρινθος, το απλό εισιτήριο κοστίζει πλέον 9 (από 6) ευρώ και με επιστροφή 14 (από 10) ευρώ. Ανάλογες αυξήσεις ισχύουν για τα εισιτήρια στα τοπικά δρομολόγια του Προαστιακού, και για τιμές της μηνιαίας και της ετήσιας κάρτας.

Επιπτώσεις στις συνθήκες διαβίωσης των πολιτών

Η αύξηση του κόστους των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, σε συνδυασμό με τη μείωση των εισοδημάτων στο σύνολο της οικονομίας, εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους αναφορικά με την πρόσβαση των φτωχότερων και όχι μόνο νοικοκυριών στις υπηρεσίες αυτές. Αξίζει να θυμηθούμε ότι σύμφωνα με την ΤτΕ οι πραγματικές μέσες αποδοχές στο σύνολο της οικονομίας μειώθηκαν κατά 9% το 2010, ενώ προβλέπεται μείωση της τάξης του 5% το 2011. Επίσης, σύμφωνα με την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης Νοικοκυριών 2009 της ΕΣΥΕ, **«η στέρηση βασικών αγαθών και υπηρεσιών** (δυσκολία ικανοποίησης βασικών αναγκών, ανεπαρκείς συνθήκες στέγασης, επιβάρυνση από τις δαπάνες στέγασης, αδυναμία αποπληρωμής δανείων ή αγορών με δόσεις, δυσκολίες στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών, δυσκολία αντιμετώπισης των τρεχουσών αναγκών, ποιότητα ζωής) **δεν αφορά μόνο τον φτωχό πληθυσμό αλλά και μέρος του μη φτωχού πληθυσμού».**

Δυσκολίες ανταπόκρισης στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών			
ΠΑΓΙΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (%)		
	Σύνολο	Φτωχός	Μη φτωχός
Ενοίκιο για την κατοικία ή δόση δανείου κύριας κατοικίας	8,1	12,4	6,9
Πάγιοι λογαριασμοί (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, αερίου κ.λπ.)	18,3	35,8	13,8
Δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για οικοσυσσκευή, διακοπές κ.ά. ή αγορά με δόσεις	11,6	12,6	11,6
Πηγή: ΕΣΥΕ (2009)			

Ειδικότερα, όσον αφορά τους λογαριασμούς κοινής ωφέλειας, το 35,8% των φτωχών νοικοκυριών δηλώνει δυσκολία στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών, όπως του ηλεκτρικού ρεύματος, του νερού, του φυσικού αερίου κ.λπ. Στο σύνολο του πληθυσμού, το ποσοστό αυτό ανέρ-

χεται στο 18,3%. Τα ποσοστά αυτά προβλέπεται να αυξηθούν περαιτέρω, διότι η εν λόγω έρευνα της ΕΣΥΕ έγινε πριν το Μνημόνιο που επέβαλε μείωση των πραγματικών εισοδημάτων και αυξήσεις στις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Αυτό δημιουργεί συνθήκες παγίδευσης νοικοκυριών στην φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, λόγω της θεμελιώδους σημασίας των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας για την ικανότητα ισότιμης συμμετοχής των πολιτών στα κοινωνικά και οικονομικά δρώμενα. Για παράδειγμα, η ενεργειακή ένδεια επηρεάζει την υγεία, ο ψηφιακός και «ηλεκτροκοινωνιακός» αποκλεισμός δυσχεραίνει τη μάθηση, την πληροφόρηση, ακόμη και τη δυνατότητα αναζήτησης θέσης εργασίας, η αύξηση του κόστους μετακίνησης και η μείωση των δρομολογίων εντείνει τα χωρικά χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού κ.λπ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στην Ελλάδα δεν υφίσταται θεσμικό πλαίσιο και συνεκτική πολιτική για την αποφυγή της διακοπής στην παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Ούτε τα «κοινωνικά τιμολόγια» (ΔΕΗ) ούτε η κάρτα ανέργων (αστικές συγκοινωνίες) επαρκούν για να επιλύσουν τα πολυσύνθετα και εντεινόμενα προβλήματα που απορρέουν από τη ραγδαία ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση των δημόσιων αγαθών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Στον ενάμιση χρόνο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, η κοινωνική ασφάλιση υπέστη σοβαρά πλήγματα, με άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις για εργαζομένους και συνταξιούχους. Η μεταρρύθμιση των νόμων 3863 και 3865/2010 του Μνημονίου καταργεί την κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα όπως την ξέραμε.

Η επίθεση στον κοινωνικό και τον δημόσιο χαρακτήρα του ασφαλιστικού συστήματος πήρε τη μορφή:

α) «παραμετρικών» αλλαγών που μειώνουν τη δυνατότητα απόκτησης πλήρους δικαιώματος για σύνταξη και περικοπών τις παροχές, όπως:

- ✱ **Δραστική μείωση** της 13ης και 14ης σύνταξης. Η 13η και 14η σύνταξη μειώνονται σε 800 ευρώ συνολικά
- ✱ **Κατάργηση** της 13ης και 14ης σύνταξης για συνταξιούχους κάτω των 60 ετών, καθώς και για τους συνταξιούχους που παίρνουν σύνταξη άνω των 2.500 ευρώ.
- ✱ **Τριετές πάγωμα** συντάξεων.
- ✱ **Δραστική μείωση συντάξεων** με μείωση των συντελεστών αναπλήρωσης του μισθού.
- ✱ **Συνέχιση** της πολύχρονης πρακτικής της ad hoc ρύθμισης οφειλών από εργοδοτικές εισφορές, η οποία ευνοεί την εισφοροδιαφυγή, χαρίζει εισφορές των εργαζομένων σε εργοδότες έως και 80% και υποσκάπτει τη χρηματοδότηση των ασφαλιστικών ταμείων.
- ✱ **Δραστική μείωση της κρατικής επιχορήγησης των Ταμείων** από τον προϋπολογισμό του 2010.
- ✱ **Αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης** μέσω της πρόβλεψης ποινών σε περίπτωση πρόωρης συνταξιοδότησης, της αύξηση των απαιτούμενων ετών ασφάλισης στα 40 έτη και της θεσμοθέτησης χαμηλών συντελεστών αναπλήρωσης μέχρι τα 35 έτη εργασίας, καθώς και κινήτρων για εργασία ακόμη και μετά τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.
- ✱ **Αύξηση των καταβαλλόμενων ασφαλιστικών εισφορών**, δεδομένου ότι καταβάλλονται εισφορές για περισσότερα έτη με κατά πολύ χαμηλότερη ανταπόδοση.

* **Εισαγωγή «νέου ΛΑΦΚΑ»**, υπό την ονομασία «Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων», που περικλύπτει δραστικά το ύψος των συντάξεων άνω των 1.400 ευρώ με κλιμακούμενη εισφορά 3% έως και 10% επί της σύνταξης.

* **Εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης** ανδρών και γυναικών στο δημόσιο προς τα πάνω, με αποτέλεσμα την αύξηση των απαιτούμενων ετών ασφάλισης γυναικών που εργάζονται στο Δημόσιο μέχρι και 13 έτη και μέσα σε ελάχιστη μεταβατική περίοδο.

β) **«δομικών» αλλαγών που καταργούν τη σύνταξη ως αναπλήρωση του μισθού**, όπως:

* **Κατάργηση** του δημόσιου χαρακτήρα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης μέσω του περιορισμού της εγγύησης του κράτους στη βασική σύνταξη και της κατάργησης της τριμερούς χρηματοδότησης (κράτος – εργοδότες – εργαζόμενοι).

* **Δραστικός περιορισμός** του κοινωνικού χαρακτήρα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σε μία βασική σύνταξη φτώχειας και εισαγωγή της λογικής της ατομικής αποταμίευσης με τη θέσπιση της αναλογικής σύνταξης. Πρόκειται για τη λογική του «ό,τι δίνεις παίρνεις», λογική ασύμβατη με την αλληλέγγυα κατανομή κινδύνων.

* **Εισαγωγή «νοντής» κεφαλαιοποίησης**, που οδηγεί σε ουσιαστική ιδιωτικοποίηση, καθώς μετακυλίζει τον κίνδυνο ανεργίας, αρρώστιας, ατυχήματος από το ασφαλιστικό σύστημα (που επιμερίζει τους εγγενείς στην αγορά κινδύνους) στον μεμονωμένο εργαζόμενο. Η ατομικά νοούμενη ανταποδοτικότητα είναι η άλλη όψη του νομίσματος που νομιμοποιεί το «ο σώζων εαυτόν σωθήτω».

* **Υπολογισμός του συντάξιμου μισθού** σε όλο τον εργασιακό βίο, που καθιστά τη σύνταξη από αναπλήρωση μισθού «εξόδου» σε συσσώρευση αποταμιεύσεων από την εργασία.

* **Μετατροπή** ενός συστήματος βασισμένου στην αλληλεγγύη των γενεών σε ένα φιλελεύθερο μοντέλο σύγκρουσης των γενεών και ενοχοποίησης των ηλικιωμένων.

γ) **αυτοματοποιημένου μηχανισμού λήψης αποφάσεων βάσει του οποίου θα καθορίζονται εφεξής το ύψος της σύνταξης και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης:**

* **Μακροπρόθεσμος δημοσιονομικός περιορισμός** των συνταξιοδοτικών δαπανών, ώστε να αυξηθούν μόνο κατά 2,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2060, ενώ οι συνταξιούχοι θα έχουν αυξηθεί κατά 70%.

* **Αυτοματοποίηση της αύξησης του ορίου ηλικίας** συνταξιοδότησης ανά διετία βάσει της αύξησης του προσδόκιμου ζωής.

* **Αυτοματοποίηση της μείωσης των συντάξεων** από το 2014 κατ'έτος βάσει της μεταβολής του ΑΕΠ και του δείκτη τιμών καταναλωτή.

Τα αποτελέσματα μιας μεταρρύθμισης που υπόσχεται οικονομική βιωσιμότητα μέχρι το 2060 μέσω περικοπών στο ύψος των συντάξεων που ξεπερνούν το 30% είναι ήδη ορατά. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, επενδύοντας στην ατροφία του ασφαλιστικού συστήματος και στην πλήρη απορρύθμιση της αγοράς εργασίας, έχει ήδη οδηγήσει τα Ταμεία σε οικονομικό κραχ. Σαν να μη έφταναν όλα αυτά, στους σχεδιασμούς της κυβέρνησης έχουν δρομολογηθεί τα εξής:

* **Πρόβλεψη για αναθεώρηση** του πίνακα βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, με στόχο να περιοριστεί ο χαρακτηρισμός στο 10% των εργαζομένων και να αυξηθεί το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης

* **Πρόβλεψη για δραστικές μειώσεις** σε επικουρικές συντάξεις και προοπτική συνένωσής τους με την αναλογική σύνταξη, αφού θα λειτουργούν και αυτές με «νοντή» κεφαλαιοποίηση

* **Ευκαιριακές εισφοροαπαλλαγές** μέσω ρυθμίσεων οφειλών. Η κυβέρνηση έχει προχωρήσει ήδη σε τρεις ρυθμίσεις οφειλών για εισφορές στα Ταμεία και εξετάζει τέταρτη προσφυγή σε μια διαδικασία που ως αντιπολίτευση στηλίτευε

* **Μείωση** των προνοιακών βοηθημάτων

* **Περικοπή επιδομάτων**, ακόμη και αν έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα

* **Μόνιμη νομιμοποίηση** μεγάλου μέρους της εισφοροδιαφυγής

μέσω εισφοροελαφρύνσεων που θα φτάνουν το 25% για τους εργοδότες που χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό σύστημα κάρτας εργασίας το οποίο θα εισαγάγει το ν/σ για το ΣΕΠΕ.

Τέλος, στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015 προβλέπονται ακόμη περισσότερες περικοπές, οι οποίες από το 2011 θα κόβουν 500 εκ. ευρώ το χρόνο από τις κοινωνικές δαπάνες, με στόχο να εξοικονομηθούν (για ποιον άραγε;) 2,5 δισ. ευρώ μέχρι το 2015.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Η κυβέρνηση συνεχίζει και επιτείνει την αιμορραγία δημόσιων πόρων προς το μεγάλο ιατρικό κεφάλαιο και τις πολυεθνικές του φαρμάκου, αφήνοντας τα νοσοκομεία, τους εργαζομένους και κυρίως τους ασθενείς να υποστούν τις συνέπειες της εμπορευματοποίησης των υπηρεσιών υγείας.

Συγκεκριμένα, η παρούσα κυβέρνηση στη σύντομη θητεία της έχει προβεί σε:

* **Περαιτέρω ιδιωτικοποίηση των νοσοκομειακών μονάδων** μέσω της ολοήμερης λειτουργίας των νοσοκομείων. Μετατροπή των εφημεριών σε ένα χαμηλό επίδομα που εξωθεί τα νοσοκομεία στην αναζήτηση πόρων διά της ιδιωτικής οδού.

* **Διεύρυνση των ελαστικών σχέσεων εργασίας** στο χώρο της υγείας μέσω της εισαγωγής του θεσμού των επικουρικών γιατρών.

* **Γενίκευση της χρήσης επισφαλώς απασχολούμενου προσωπικού** από εταιρείες προσωρινής απασχόλησης.

* **Ενίσχυση του ρόλου του ιδιωτικού τομέα** στις προμήθειες των νοσοκομείων.

* **Υποβάθμιση των φαρμακευτικών υπηρεσιών** με τη διεύρυνση της βάσης του επαγγέλματος, τη διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας και τη μείωση της αναλογίας φαρμακείων ανά κάτοικο.

* **Μείωση της χρηματοδότησης για την υγεία.** Οι δαπάνες για την υγεία στον προϋπολογισμό του 2011 είναι μειωμένες κατά 650 εκ. ευρώ. Τα κονδύλια για το ΕΣΥ ανέρχονταν για το 2010 στα 3,05 δισ. ευρώ, ενώ για το 2011 μειώθηκαν στα 2,4 δισ.

* **Ιδιωτικοποίηση της χρηματοδότησης** με έσοδα από τις τσέπες των πολιτών (εξωτερικά ιατρεία νοσοκομείων και Κέντρων Υγείας, απογευματινά ιατρεία – χειρουργεία – εργαστηριακός έλεγχος, αύξηση της συμμετοχής των ασφαλισμένων για τον Οργανισμό Παροχών Υγείας).

* **Δραματική μείωση των λειτουργικών δαπανών των νοσοκομείων** και ελαχιστοποίηση των προσλήψεων νοσηλευτικού προσωπικού και γιατρών στα υποστελεχωμένα Τμήματα. Στα περισσότερα νοσοκομεία της χώρας, οι ελλείψεις σε προσωπικό ξεπερνούν το 40% των οργανικών θέσεων.

* **Μείωση των δαπανών για ασφαλή προγράμματα εφημερίας** και για την ανάπτυξη των αναγκαίων Μονάδων Εντατικής Θεραπείας και Αυξημένης Φροντίδας.

* **Περικοπές μισθών και επιδομάτων** των δημόσιων λειτουργών της υγείας.

Οι διαβεβαιώσεις της κυβέρνησης ότι οι περικοπές δαπανών για τη λειτουργία των νοσοκομείων δεν θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στις συνθήκες περίθαλψης και νοσηλείας, εκτός του ότι δεν έχουν καμιά αξιολογιστική, διαψεύδονται από την ίδια την καθημερινότητα. Ήδη το ένα μετά το άλλο τα δημόσια νοσοκομεία της χώρας οδηγούνται σε αναστολή της λειτουργίας τους, με τραγικές συνέπειες στις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας.

Η ποιότητα των υπηρεσιών υγείας αναμένεται να επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο στο αμέσως επόμενο διάστημα, καθώς στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής προβλέπεται η μείωση των δαπανών υγείας και των φαρμακευτικών δαπανών κατά 2,7 δισ. ευρώ μέχρι το 2015.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Ποτέ άλλοτε δεν υπονομεύτηκε η εκπαίδευση τόσο απροσχημάτιστα ως δημόσιο αγαθό και δεν δέχτηκαν οι εκπαιδευτικοί τόσο αδιάτακτη επίθεση όσο στην εποχή του Μνημονίου. Στρατηγική επιλογή των κυρίαρχων δυνάμεων είναι η εκπαίδευση να αντιστοιχηθεί στις ανάγκες κερδοφορίας και ανταγωνιστικότητας του κεφαλαίου. Από αυτό απορρέουν η υποχρηματοδότηση, η εμπορευματοποίηση-ιδιωτικοποίηση, η επιδείνωση εργασιακών σχέσεων, η ενίσχυση των ανισοτήτων, δηλαδή οι βασικοί πυλώνες της κυβερνητικής πολιτικής για την παιδεία.

Υποχρηματοδότηση

Η υποχρηματοδότηση οδηγεί σε ραγδαία επιδείνωση όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και την επιστημονική έρευνα. Η υποχρηματοδότηση δεν είναι συγκυριακή. Εντάσσεται στην επιλογή για σταδιακή απόσυρση του κράτους από την χρηματοδότηση της δημόσιας παιδείας. Στον προϋπολογισμό του 2011, οι δαπάνες του υπουργείου Παιδείας μειώνονται στο 2,96% του ΑΕΠ, από τις οποίες μόνο το 2,75% είναι για το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πενιχρές είναι και οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για την έρευνα. Ειδικότερα, επισημαίνουμε τα εξής:

ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το υπουργείο περικόπτει κατά το 1/3 τους πόρους των ΑΕΙ και ΤΕΙ, οδηγώντας τα σε οικονομική και λειτουργική χρεοκοπία. Επίσης, παρανομώντας, προχωράει σε συμβάσεις εργασίας που περικόπτουν διδακτικό έργο και αρνείται να πληρώσει τους συμβασιούχους διδάσκοντες (ΠΔ 407/80) και τους έκτακτους εκπαιδευτικούς των ΤΕΙ. Το αποτέλεσμα είναι ότι πολλά ιδρύματα αδυνατούν πλέον να λειτουργήσουν (ΤΕΙ Πειραιά, Αρχιτεκτονική Αθήνας, προβλήματα στο ΑΠΘ). Επίσης, βιβλιοθήκες πανεπιστημίων εκπέμπουν σήμα κινδύνου διότι δεν έχουν πόρους για να λειτουργήσουν. Η υποχρηματοδότηση στα ερευνητικά κέντρα είναι ίδια και χειρότερη, αφού αγγίζει μέχρι και την μισθοδοσία των εργαζομένων σε αυτά (π.χ. επίσκεψη εργασίας στο ΕΛ-ΚΕΘΕ).

Η κυβέρνηση προωθεί την «οικονομική αυτοτέλεια» των πανεπιστημίων, βάζοντας τα ίδια να αναζητούν πόρους είτε από επιχειρήσεις είτε από ιδιώτες. Με το φοιτητικό κουπόνι, από τη «χρηματοδότηση των πανεπιστημίων» περνάμε στην «επιδότηση του φοιτητή». Η αρχή έγινε ήδη στη διά βίου εκπαίδευση. Αυτό είναι το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση του φοιτητή ως «πελάτη» και για την πλήρη απόσυρση τελικά του κράτους από τη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων.

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εδώ εφαρμόζεται ο κανόνας «ό,τι κοστίζει παύει να λειτουργεί»: τα αθλητικά σχολεία έκλεισαν, η ενισχυτική διδασκαλία και η πρόσθετη διδακτική στήριξη καταργήθηκαν, τα ολοήμερα δημοτικά υπολειπονται. Εργολάβοι δεν παραδίδουν κτήρια στον ΟΣΚ διότι δεν πληρώνονται. Οι σχολικές επιτροπές φέτος έλαβαν το 1/3 της χρηματοδότησης. Με τις περικοπές αυτές, τα σχολεία δεν μπορούν να καλύψουν τις λειτουργικές τους δαπάνες, με αποτέλεσμα αυτές να καλύπτονται συχνά από τους γονείς (θέρμανση, φωτοτυπίες κ.λπ.).

Με πρόσχημα τον εξορθολογισμό, η κυβέρνηση βάζει λουκέτο στο 14% των σχολικών μονάδων: 1.933 είναι τα σχολεία που καταργούνται ή συγχωνεύονται, που σημαίνει 1.054 λιγότερα σχολεία. Ειδικότερα, στην Πρωτοβάθμια, 1.523 σχολικές μονάδες συγχωνεύονται σε 672, με αποτέλεσμα 1.756 τμήματα λιγότερα, ενώ στη Δευτεροβάθμια, 410 σχολικές μονάδες συγχωνεύονται σε 205, με αποτέλεσμα 630 τμήματα λιγότερα. Και αυτό δεν είναι παρά μόνο η πρώτη φάση.

Τα κριτήρια για τις συγχωνεύσεις δεν είναι παιδαγωγικά, όπως διατείνεται το υπουργείο, αλλά μεροληπτικά ταξικά. Αυτό το καταδεικνύουν επιλογές όπως π.χ. ότι συγχωνεύονται πολλά εσπερινά σχολεία και σχολεία σε εργατικές συνοικίες όπως το Περιστέρι. Οι συγχωνεύσεις είναι

αντιπαιδαγωγικές διότι δημιουργούνται πολυπληθή, απρόσωπα σχολεία και τμήματα, όπου οι έρευνες δείχνουν ότι ενισχύονται τόσο τα αρνητικά συναισθήματα των μαθητών/τριών (ανασφάλεια, άγχος κ.λπ.) όσο και η μαθητική παραβατικότητα και βία. Επιπλέον, στην περιφέρεια τα προβλήματα θα είναι εντονότερα διότι θα αυξηθεί η σχολική διαρροή και θα ερημώσει ακόμη περισσότερο η ύπαιθρος.

Ιδιωτικοποίηση-εμπορευματοποίηση

Παράλληλα και σε συνδυασμό με την υποχρηματοδότηση, προωθείται η ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση σε όλες τις βαθμίδες και σε όλες τις πτυχές της εκπαίδευσης: κατασκευή υποδομών, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, υπηρεσίες καθαριότητας κ.λπ. Χαρακτηριστικές πρόσφατες περιπτώσεις είναι: (α) η κατάργηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, δηλαδή μιας ανεξάρτητης δημόσιας υπηρεσίας, και στη θέση του η δημιουργία ενός ΝΠΙΔ και (β) η κατάργηση του Οργανισμού Εκδόσεων Σχολικών Βιβλίων, που είναι ΝΠΔΔ, και η εκχώρηση του έργου και της περιουσίας του σε ένα ΝΠΙΔ, πράγμα που θέτει σε κίνδυνο την δωρεάν διάθεση των σχολικών βιβλίων.

Επιδείνωση εργασιακών σχέσεων

Ακολουθώντας τη γενική πορεία, οι εργασιακές σχέσεις των εκπαιδευτικών επιδεινώνονται ραγδαία. Η μεγάλη μείωση του εισοδήματος θα συνεχιστεί με το νέο μισθολόγιο και τις περικοπές των κοινωνικών επιδομάτων. Οι ελαστικές σχέσεις εργασίας συνεχώς διευρύνονται όπως καταδεικνύουν τα παραδείγματα συμβασιούχων εκπαιδευτικών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ που αναφέραμε παραπάνω, αλλά και το γεγονός ότι επεκτείνεται ο αριθμός συμβασιούχων -ΕΣΠΑ σε όλα τα ολοήμερα δημοτικά και τα γυμνάσια. Στο τέλος του 2011, τα 2/3 των εκπαιδευτικών θα απασχολούνται με ελαστικές σχέσεις εργασίας! Παράλληλα, η ανεργία των εκπαιδευτικών θα εκτιναχθεί αφού καταργούνται πολλές οργανικές θέσεις εξαιτίας των συγχωνεύσεων και, επιπλέον, εφαρμόζεται και στην εκπαίδευση ο κανόνας «5 αποχωρούν, 1 προσλαμβάνεται».

Διεύρυνση ανισοτήτων

Πέρα από τις συγχωνεύσεις και την επιδείνωση των εργασιακών σχέσεων, η δημόσια εκπαίδευση υποβαθμίζεται επίσης μέσα από επιλογές όπως:

(α) απίσχναση της γενικής/ανθρωπιστικής παιδείας, ιδίως στο επίπεδο του Λυκείου,

(β) ενίσχυση της στροφής προς την κατάρτιση, τις πιστοποιημένες δεξιότητες και τις αποσπασματικές πληροφορίες, αντί για την σπουδή συνεκτικών σωμάτων γνώσης και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης,

(γ) υπαγωγή της επιστημονικής έρευνας στις ανάγκες των αγορών με νέους όρους

(δ) προωθούνται οι «αξίες» της ανταγωνιστικότητας, του καταναλωτισμού και της ιδιοτέλειας, οι οποίες ουδεμία σχέση έχουν με την επιστημοσύνη.

Το «νέο λύκειο» που προωθεί το υπουργείο δεν είναι καθόλου νέο, αφού παραμένει προθάλαμος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παράλληλα, με τη μείωση των μαθημάτων κορμού υπονομεύεται η γενική μόρφωση που πρέπει να παρέχει ένα σύγχρονο Ενιαίο Λύκειο.

Ενώ από την μια μεριά έχουμε την εν λόγω υποβάθμιση, από την άλλη μεριά δημιουργούνται σχολεία - κέντρα αριστείας για μαθητές με ειδικά ταλέντα, που θα λειτουργούν σε συνεργασία με πανεπιστήμια και θα εξασφαλίζουν σε ελάχιστους «δημόσια και δωρεάν υψηλής ποιότητας παιδεία.....». Είναι προφανές ότι αυτό θα διευρύνει τις ήδη υπαρκτές μορφωτικές ανισότητες.

Επίσης, με τα απολυτήρια δυο ταχυτήτων μειώνεται ο αριθμός των υποψηφίων και επανέρχεται έμμεσα η βάση του 10. Αυτό οξύνει παραπέρα τις ανισότητες, αφού δημιουργούνται απόφοιτοι δυο ταχυτήτων. Απώτερος στόχος είναι η μείωση των υποψηφίων να οδηγήσει στη μεί-

ωση του αριθμού των φοιτητών. Το μαζικό πανεπιστήμιο που ξέραμε τελειώνει.

Οι παραπάνω επιλογές επιδιώκουν μια ιδιωτικοποιημένη εκπαίδευση που θα παράγει υποβαθμισμένο εργατικό δυναμικό, τόσο σε επίπεδο μόρφωσης όσο και σε επίπεδο μισθού και δικαιωμάτων, το οποίο θα πρέπει συνεχώς να προσαρμόζεται πλήρως στις βραχυπρόθεσμες ανάγκες των αγορών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με πρόφαση την δημοσιονομική κρίση και συνεπικουρούμενη από την τρόικα, έχει εξαπολύσει μια πρωτοφανή νεοφιλελεύθερη επίθεση ενάντια στα δικαιώματα των πολιτών, η οποία αποτυπώνεται ολοκάθαρα στο Μνημόνιο. Θεμελιώδες χαρακτηριστικό αυτής της πολιτικής είναι η στρατηγική της κατάργησης ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων για το σύνολο σχεδόν της κοινωνίας και ιδιαίτερα για τον κόσμο της εργασίας, σε συνδυασμό με την πρωτοφανή ασυλία του κεφαλαίου. Παρά τις συνεχείς διαψεύσεις τόσο από την ίδια την κυβέρνηση όσο και από τα φερέφωνά της στα ΜΜΕ, οι καταστρατηγήσεις δικαιωμάτων και οι παραβιάσεις ακόμη και διατάξεων του Συντάγματος είναι σχεδόν καθημερινό φαινόμενο.

Μέσα σε λίγους μήνες η κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων ημιδοτώντας την ελαστική και ανασφάλιστη εργασία, και μάλιστα καθ' υπέρβαση σε πολλές περιπτώσεις των ορίων της συνταγματικής νομιμότητας. Ναυαρχίδα της αντεργατικής κυβερνητικής πολιτικής είναι η de facto κατάργηση του θεσμού των συλλογικών διαπραγματεύσεων, και η άμεση ή έμμεση μείωση των μισθών σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Την ίδια στιγμή, η αλλαγή του χαρακτήρα του συνταξιοδοτικού συστήματος από αναδιανεμητικό σε κεφαλαιοποιητικό εξωθεί στη φτώχεια το μεγαλύτερο μέρος των μελλοντικών συνταξιούχων, ενώ οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας γνωρίζουν πως τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα έχουν περικοπεί στο μισό.

Η κυβέρνηση, στερούμενη δημοκρατικής νομιμοποίησης και αδυνατώντας να αποσπάσει τη συναίνεση για τα αντιλαϊκά και άδικο μέτρα που προσπαθεί να επιβάλει, απαντά με το δόγμα της «μηδενικής ανοχής» απέναντι στις πολιτικές δυνάμεις που διαφοροποιούνται και τις φωνές διαμαρτυρίας που ολοένα αυξάνονται. Σε αυτό το πλαίσιο παρατηρείται αφενός μια ευρείας κλίμακας προσπάθεια ποινικοποίησης των διαφορετικών φωνών και δράσεων και αφετέρου η έξαρση πρακτικών κρατικής καταστολής.

Η κυβερνητική πολιτική ποινικοποίησης των αντιστάσεων και η εφαρμογή ολοένα σκληρότερων κατασταλτικών μεθόδων, έχουν διπλό στόχο: (α) την κάμψη της αντίστασης, ηθικά και φυσικά, των κοινωνικών ομάδων που θίγονται από την πολιτική του Μνημονίου και (β) τον εκφοβισμό και την αποτροπή μελλοντικών κοινωνικών διεκδικήσεων. Πάνω από όλα όμως καταστρατηγούν βασικές δημοκρατικές αρχές και δικαιώματα πάνω στα οποία έχει οικοδομηθεί το σύγχρονο κράτος δικαίου.

ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η απειλή επίταξης των απεργών ναυτεργατών και τελικά η εφαρμογή του μέτρου ενάντια στην απεργία των ιδιοκτητών φορτηγών δημοσίας χρήσεως, η άνευ προηγουμένου συχνότητα προσφυγής του κράτους στα δικαστήρια ενάντια σε οποιαδήποτε απεργιακή κινητοποίηση, η εξαγγελία της απλοποίησης του θεσμικού πλαισίου που διέπει την εργασιακή επίταξη, η de facto κατάργηση των εθνικών συλλογικών συμβάσεων ερ-

γασίας και οι επιχειρησιακές συμβάσεις είναι μόνο μερικά μέτρα από έναν μακρύ κατάλογο επιθέσεων ενάντια στον κόσμο της εργασίας, έναν κατάλογο που εμπλουτίζεται καθημερινά!

ΑΠΟΔΙΟΠΟΜΠΑΙΟΙ ΤΡΑΓΟΙ ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Δούρειος ίππος της κυβερνητικής προσπάθειας αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης παραμένουν οι μετανάστες, οι οποίοι στο νέο κοινωνικό περιβάλλον που διαμορφώνεται υφίστανται συνεχή υπονόμευση των δικαιωμάτων τους. Η καθημερινή κρατική βία εναντίον των μεταναστών, ο «καθαρισμός» του κέντρου της Αθήνας και η εξαγγελία ανέγερσης ενός νέου τείχους του αίσχους στον Έβρο αποτελούν απτά δείγματα γραφής των κυβερνώντων. Το μεγαλύτερο πλήγμα ενάντια στους μετανάστες, ωστόσο, οφείλεται στην απουσία μόνιμων και σταθερών μηχανισμών νομιμοποίησης και ενσωμάτωσής τους στην ελληνική κοινωνία. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο προβλέπει αυστηρές προϋποθέσεις ένταξης των μεταναστών σε αυτό, με αποτέλεσμα να οδηγούνται στην «παρανομία» όλο και περισσότεροι μετανάστες με χαρτιά και να αποκλείεται πρακτικά η ένταξη σε αυτό νέων μεταναστών χωρίς χαρτιά.

ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ

Η θεσμοθέτηση ολοένα και πιο αυταρχικών νόμων, που ποινικοποιούν δυνητικά ακόμη και τη συνδικαλιστική δράση, καθώς και η ολοένα ελαστικότερη ερμηνεία των διατάξεων που αφορούν την τρομοκρατία, καθιστούν ακόμη πιο προφανή την επιλογή της κυβέρνησης να απονομιμοποιήσει τους κοινωνικούς αγώνες και να φιμώσει οποιαδήποτε φωνή αρθρώνεται εναντίον της κυβερνητικής πολιτικής για τη «σωτηρία της χώρας». Νομοθετήματα όπως αυτά για το διεθνικό έγκλημα και τον «νέο» τρομονόμο, τα οποία διευρύνουν τον ορισμό της τρομοκρατίας, καθιστούν όλους όσοι αντιστέκονται στα αντιλαϊκά μέτρα εν δυνάμει ύποπτους, αν όχι ένοχους.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ

Προέκταση του ασφυκτικού νομοθετικού πλαισίου που διαμορφώνεται αλλά και προϋπόθεση για την υλοποίησή του είναι η εντεινόμενη καταστολή. Χαρακτηριστικά παραδείγματα που πιστοποιούν την επιχειρούμενη όξυνση της καταστολής είναι τα εξής:

- ✧ Η εγκύκλιος του υπουργείου Παιδείας με την οποία οι διευθυντές των σχολείων καλούνται να καταγγέλλουν στα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα τις καταλήψεις των μαθητών,
- ✧ Η σύσταση επιπλέον «ειδικών» ομάδων της ΕΛΑΣ (δικυκλιστές ΔΙΑΣ και ΔΕΛΤΑ) και η ασύδοτη δράση των ίδιων καθώς και αστυνομικών με πολιτικά, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια κινητοποιήσεων και απεργιών.
- ✧ Η διατήρηση της ανωνυμίας και, ως εκ τούτου, της ατιμωρησίας των ανδρών των ΜΑΤ.
- ✧ Η διατήρηση σε ισχύ του κουκουλονόμου, παρά τις εξαγγελίες κυβερνητικών στελεχών για κατάργησή του.
- ✧ Η στοχοποίηση ατόμων με μόνο στοιχείο τις φιλικές και προσωπικές σχέσεις που διατηρούσαν με κατηγορούμενους για συμμετοχή σε τρομοκρατικές οργανώσεις.
- ✧ Η λευκή επιταγή που έχει δοθεί στην Αντιτρομοκρατική Υπηρεσία και στην ΕΥΠ να δρουν χωρίς τον παραμικρό δημοκρατικό έλεγχο, καταργώντας στην πράξη το τεκμήριο της αθωότητας.
- ✧ Η χειραγώγηση του δικαστικού συστήματος από τους παραπάνω μηχανισμούς.

ΟΨΕΙΣ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Το πρώτο σκέλος του μνημονίου ψηφίστηκε στη Βουλή ως ο νόμος 3845/2010. Το δεύτερο σκέλος ωστόσο, **η δανειακή σύμβαση μεταξύ Ελλάδας και κρατών-μελών της Ευρωζώνης, παρότι εφαρμόζεται ήδη και παράγει έννομες συνέπειες, ακόμη δεν έχει κυρωθεί με νόμο από το κοινοβούλιο** – το σχετικό σχέδιο νόμου έχει κατατεθεί στη Βουλή από τις αρχές Ιουνίου 2010 και η υιοθέτησή του εκκρεμεί.

Σχετικά με το Μνημόνιο (ν. 3845/2010), θεωρείται από πολλούς συνταγματολόγους ότι εφόσον στο πλαίσιο αυτό παραχωρούνται σε όργανα διεθνών οργανισμών συγκεκριμένες αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα, αποτελεί διεθνή συμφωνία και επομένως θα απαιτούνταν ειδική πλειοψηφία των 3/5 του κοινοβουλίου για την ψήφισή του, δηλαδή 180 ψήφοι.

Ο ν. 3845/2010, το κύριο σώμα του Μνημονίου, θέτει ζητήματα τυπικής συνταγματικότητας, ιδίως όταν προβλέπει ότι «με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού λαμβάνονται μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής», έτσι ώστε **παρέχεται μια εν λευκώ εξουσιοδότηση στην εκτελεστική εξουσία** εφόσον απουσιάζει ένα ελάχιστο στο πλαίσιο ρύθμισης του αντικειμένου της εξουσιοδότησης.

Σημαντικότερα προβλήματα εγείρει η δανειακή σύμβαση που συνοδεύει το μνημόνιο. Για τη δανειακή σύμβαση, η άποψη πολλών συνταγματολόγων είναι ότι πρόκειται για διεθνή συνθήκη, επομένως απαιτείται να κυρωθεί με αυξημένη πλειοψηφία (3/5) από το ελληνικό κοινοβούλιο. Η δε νομοθετική πρόβλεψη για μη κύρωση των συμφωνιών με το ΔΝΤ και την ΕΚΤ (στο ν. 3847/2010, μετά το μνημόνιο) είναι αντισυνταγματική, αφού ο εν λόγω νόμος **εξουσιοδότησε τον υπουργό Οικονομικών να συνάψει τη μόνη δεσμευτική σύμβαση με το ΔΝΤ χωρίς κύρωση από τη Βουλή, πράγμα αντίθετο με το άρθρο 36 του Συντάγματος (παρ. 2 και 4)** που απαιτεί την κύρωση ανάλογων συνθηκών από τυπικό νόμο.

Κρίσιμες είναι οι συνέπειες που ήδη απορρέουν από τη δανειακή σύμβαση, από την υλοποίησή της δηλαδή στην πράξη καθώς εκταμιεύονται κανονικά οι δόσεις του δανείου. **Στη σύμβαση προβλέπεται ότι ο δανειζόμενος (η Ελλάδα) και η περιουσία του δεν έχουν καμία ασυλία λόγω κυριαρχίας, καθώς και ότι ο δανειολήπτης αμετάκλητα και άνευ όρων παραιτείται από κάθε ασυλία που έχει ή πρόκειται να αποκτήσει στα περιουσιακά του στοιχεία.** Ως εφαρμοστέο δίκαιο ορίζεται να είναι το αγγλικό, που είναι εξαιρετικά δυσμενές για τον οφειλέτη και υποστηρικτικό για τον δανειστή. Επιπλέον, το αγγλικό δίκαιο προσφέρει λιγότερη προστασία στα ζητήματα της κρατικής ασυλίας δικαιοδοσίας (που σημαίνει ότι η Ελλάδα μπορεί να εναχθεί μόνο ενώπιον δικών της δικαστηρίων) και εκτέλεσης (που σημαίνει ότι απαγορεύεται η αναγκαστική εκτέλεση, κατάσχεση, πλειστηριασμός κ.λπ., κατά της δημόσιας περιουσίας της Ελλάδας).

ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Οι συνέπειες του Μνημονίου είναι οδυνηρές για την συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας. Αν συνεχίσουμε στον ίδιο ή παραπλήσιο δρόμο, όπως επιδιώκουν οι κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις και τα στηρίγματά τους, οι εξελίξεις θα γίνουν ακόμη πιο οδυνηρές για τους εργαζόμενους, τη νεολαία, τις γυναίκες και τους συνταξιούχους. Πρέπει να υπάρξει άμεσα αλλαγή πορείας.

Ο μόνος που μπορεί να αλλάξει την παρούσα πορεία κοινωνικής κατεδάφισης είναι ο ίδιος ο λαός. Αυτός είναι που πρέπει να βγει στο προσκήνιο και μέσα από μαζικούς, ενωτικούς αγώνες να διαμορφώσει τις πολιτικές εξελίξεις.

Χωρίς λαϊκή συνέργεια και ευρύτατη κοινωνική συναίνεση κανένα κυβερνητικό σχήμα από αυτά που απεργάζονται οι κυρίαρχοι κύκλοι δεν πρόκειται να δώσει λύσεις στην πολύμορφη κρίση. Λύσεις θα δώσει μονάχα εκείνη η κυβέρνηση που θα γυρίσει την πλάτη στα Μνημόνια και τις αγορές, και θα ταυτιστεί με τα συμφέροντα της κοινωνικής πλειοψηφίας που σήμερα βουλιάζει. Τέτοια κυβέρνηση δεν πρόκειται να είναι κυβέρνηση ούτε του ΠΑΣΟΚ ούτε της Ν.Δ., ούτε ενός συνασπισμού μεταξύ τους ή με άλλες «μνημονιακές» δυνάμεις.

Τέτοια κυβέρνηση μπορεί να επιβάλλει μόνο ο λαϊκός παράγοντας, σχηματίζοντας μια πλατεία κοινωνική και πολιτική συμμαχία. **Μια πολιτική συμμαχία που θα περιλαμβάνει την Αριστερά, δυνάμεις που απεγκλωβίζονται από το ΠΑΣΟΚ, δυνάμεις της ριζοσπαστικής οικολογίας, δυνάμεις που αφυπνίζονται τώρα, μπροστά στο αδιανόητο και καταστροφικό της πολιτικής του Μνημονίου.** Μια πολιτική συμμαχία που θα είναι σε θέση να συγκροτήσει έναν νέο συνασπισμό εξουσίας για την εφαρμογή ενός εναλλακτικού σχεδίου.

Αυτό το εναλλακτικό σχέδιο πρέπει να κινείται στους εξής άξονες:

- **Άμεση απεμπλοκή της Ελλάδας από το Μνημόνιο**, διότι αυτό οδηγεί στη χρεοκοπία τόσο της κοινωνίας όσο και της οικονομίας.
- **Ριζική αναδιανομή του κοινωνικού πλούτου** προς τις δυνάμεις της εργασίας και του πολιτισμού.
- **Επιθετική αναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους**, χωρίς μνημόνια, με διαγραφή μεγάλους μέρους και ευνοϊκές συνθήκες αποπληρωμής του υπολοίπου.
- **Κοινωνικοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος**, ώστε να υπηρετούνται οι κοινωνικές ανάγκες.

Στην αριστερά θεωρούμε ότι η έξοδος από την κρίση και από τις αιτίες που την δημιουργούν δεν μπορεί παρά να εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αμφισβήτησης του καπιταλισμού και πάλης για να ανοίξει η ιστορική προοπτική του σοσιαλισμού με δημοκρατία και ελευθερία. Για τα προβλήματα της συγκυρίας, ωστόσο, είναι απαραίτητη η επεξεργασία συγκεκριμένων προγραμματικών προτάσεων. Σε αυτή την κατεύθυνση, και με βάση τη «Συμβολή του ΣΥΝ στο πρόγραμμα του ΣΥΡΙΖΑ» και του προγράμματος που ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε στις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές, διατυπώνονται οι παρακάτω προτάσεις-διεκδικήσεις για παραπέρα εξειδίκευση, συζήτηση και εμπλουτισμό του εναλλακτικού σχεδίου της αριστεράς:

1. Καθολική αντίσταση μέσα από ενωτικούς αγώνες απέναντι στην επίθεση που εξαπολύεται σήμερα ενάντια στην εργασία. Στις αιχμές των αγώνων αυτών πρέπει να περιλαμβάνεται η ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης, η άμεση δημιουργία μιας ασπίδας κοινωνικής προστασίας για όσους/ες πλήττονται περισσότερο από την κρίση (άνεργοι, φτωχοί υπερχρεωμένοι κ.λπ.), η υπεράσπιση των αναφαίρετων εργασιακών δικαιωμάτων, η διεύρυνση του κοινωνικού κράτους και των δημόσιων αγαθών (υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση κ.λπ.) και η προστασία του περιβάλλοντος.

2. Αναδιανομή του κοινωνικού πλούτου προς τις δυνάμεις της εργασίας και του πολιτισμού, τόσο για λόγους αναπτυξιακούς όσο και για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης. Σε αυτή την κατεύθυνση, προτεί-

νουμε και διεκδικούμε (α) την φορολόγηση του κεφαλαίου, του συσσωρευμένου πλούτου και των χρηματιστηριακών συναλλαγών, τα οποία σήμερα στην Ελλάδα απολαμβάνουν συνθήκες σκανδαλώδους ασυλίας (β) την άμεση αύξηση μισθών και συντάξεων, ιδιαίτερα των χαμηλότερων.

3. Αποτροπή της ιδιωτικοποίησης του δημόσιου πλούτου και στη συνέχεια ανάκτηση αυτού που έχει ήδη ιδιωτικοποιηθεί. Οι δημόσιες επιχειρήσεις μπορούν και πρέπει να λειτουργήσουν με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που επέβαλαν οι κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ και ΝΔ. Μπορούν και πρέπει να αποκτήσουν ένα εναλλακτικό μοντέλο λειτουργίας που θα τους επιτρέπει να αποτελούν στρατηγικό εργαλείο για την ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης, και σταθερή πηγή δημοσίων εσόδων. Ανασυγκρότηση της δημόσιας διοίκησης, με στόχο τη δημοκρατική λειτουργία, την διαφάνεια και την κοινωνική αποτελεσματικότητα.

4. Πλήρης καταγραφή, έλεγχος και ταυτοποίηση του δημόσιου χρέους. Έτσι θα διασαφηνιστούν οι ακριβείς διαστάσεις του χρέους, οι επακριβείς όροι δανεισμού και οι ανάγκες που επέβαλλαν την σύναψη του κάθε ξεχωριστού δανείου. Μια τέτοια έρευνα θα διευκολύνει πολλαπλώς την αντιμετώπιση του χρέους σύμφωνα με τις προτάσεις μας. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΣΥΡΙΖΑ κατέθεσε πρόταση για συγκρότηση σχετικής επιτροπής της βουλής και στηρίζει ανάλογες πρωτοβουλίες.

5. Αναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο την διαγραφή μεγάλου μέρους του (χωρίς να τίγονται τα ασφαλιστικά ταμεία), την βελτίωση των όρων αποπληρωμής και τη μείωση της δαπάνης εξυπηρέτησης του υπόλοιπου σε βιώσιμα επίπεδα. Αυτή η στάση, με συντονισμό και αλληλεγγύη ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες και τους ευρωπαϊκούς λαούς, μπορεί να δώσει αποτελέσματα. Η χώρα μας έχει κάθε συμφέρον και δικαίωμα να ξεκινήσει ως επισπεύδουσα αυτή τη διαδικασία.

6. Εξασφάλιση χαμηλότοκου δανεισμού από την ΕΚΤ και αύξηση του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού για να χρηματοδοτηθούν οι ανάγκες παραγωγικής ανασυγκρότησης των οικονομικά ασθενέστερων χωρών. Σήμερα η ΕΚΤ δανείζει τις ιδιωτικές τράπεζες με επιτόκιο 1%, ενώ τα κράτη δανείζονται με πενταπλάσιο επιτόκιο. Αυτό είναι μια απόφαση καθαρά πολιτική και με πολιτικούς όρους μπορεί και πρέπει να ανατραπεί.

7. Κοινωνικοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Στην Ελλάδα τα τελευταία τρία χρόνια έχουν δοθεί στις τράπεζες, σε ρευστό και εγγυήσεις, σχεδόν όσα δανειζόμαστε από την τρόικα. Αν αυτή η δημόσια ενίσχυση δινόταν σε αντάλλαγμα κοινών και όχι προνομιούχων μετόχων, σήμερα το ελληνικό δημόσιο θα έλεγχε όλες τις μεγάλες τράπεζες. Επομένως, η κοινωνικοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, με πρώτο βήμα έναν ισχυρό δημόσιο πυλώνα, δεν είναι διεκδίκηση ανεδαφική. Είναι δίκαιη και αναγκαία. Είναι διεκδίκηση για ένα τραπεζικό σύστημα υπό δημοκρατικό έλεγχο που θα προωθή το δημόσιο συμφέρον και όχι το συμφέρον πλούσιων μετόχων. Είναι διεκδίκηση που επιτρέπει την ευνοϊκή ρύθμιση του ιδιωτικού χρέους φτωχών νοικοκυριών, αγροτών, αυτοαπασχολούμενων, και μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Είναι διεκδίκηση για μια στοχευμένη πιστωτική πολιτική που θα διευκολύνει την ανάπτυξη και την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.

8. Ευρύ αναπτυξιακό πρόγραμμα μέσα από την αναδιανομή και την ανακατανομή πόρων υπέρ των δημόσιων επενδύσεων με στόχο την αύξηση της απασχόλησης, την καταπολέμηση της ανεργίας, την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και την οικολογική ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης. Σε αυτή την κατεύθυνση, χρειάζεται να ενισχυθούν με σχέδιο και αποφασιστικότητα υπαρκτές παραγωγικές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας (αγροτική παραγωγή, φιλικές προς το περιβάλλον μορφές τουρισμού, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ελαφριά βιομηχανία, υποδομές ναυπηγίας και ναυτιλίας, επιστημονική έρευνα και τεχνολογία, παιδεία και πολιτισμός). Αυτό, μεταξύ άλλων, θα τονώσει την εσωτερική ζήτηση που συνιστά ζωτικής σημασίας παράγοντα για εκατοντάδες χιλιάδες άνεργους, αυτοαπασχολούμενους, και μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

9. Χειραφέτηση από τον έλεγχο των αγορών. Η όποια ρύθμιση

του χρέους δεν μπορεί από μόνη της να διασφαλίσει ότι δεν θα επανέλθουμε σε ένα καθεστώς υπερχρέωσης. Χρειάζεται, επομένως, τόσο το διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης με γνώμονα τις κοινωνικές ανάγκες που σκιαγραφούν οι παραπάνω προτάσεις όσο και μια νέα λειτουργία της Ευρωζώνης και της ΕΚΤ, στον αντίποδα του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού, όπου θα επικρατούν και θα προωθούνται στόχοι και πρακτικές αλληλεγγύης και όχι ανταγωνισμού, όπως συμβαίνει σήμερα.

10. Υπεράσπιση και διεύρυνση της δημοκρατίας μέσα στην κρίση. Καμιά κυβέρνηση δεν έχει το δικαίωμα να νομοθετεί καταναγκαστικά Μνημόνια και να παραβιάζει τη λαϊκή κυριαρχία. Ο ελληνικός λαός έχει δικαίωμα να αποφασίσει. Ζητάμε δημοψήφισμα για το νέο ευρωπαϊκό μνημόνιο και το μόνιμο μηχανισμό στήριξης. Επίσης, επισημαίνουμε ότι η σημερινή αυταρχική διαχείριση της νεοφιλελεύθερης κρίσης και η προσπάθεια ελέγχου των κοινωνικών αντιστάσεων ανοίγουν το πεδίο σε έναν διαρκώς εντεινόμενο αυταρχικό συντηρητισμό. Δεν είναι τυχαίο ότι στην Ελλάδα η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ υιοθετεί όλο και περισσότερο μια ακροδεξιά ατζέντα στα ζητήματα των μεταναστών, αλλά και στην αντιμετώπιση των κινημάτων διαμαρτυρίας. Γι' αυτό καλούμε τους πολίτες να αντισταθούν στον αυταρχισμό και την καταπάτηση των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Η αριστερά, καταθέτοντας εναλλακτικές προτάσεις και προσπαθώντας αυτές να γίνουν υπόθεση διεκδίκησης ευρύτερων κοινωνικών στρωμάτων, επιδιώκει να δημιουργήσει τις αναγκαίες κοινωνικές συμμαχίες προκειμένου να αλλάξουν οι συσχετισμοί. Συνεπώς το δίλημμα προτάσεις ή κοινωνικές αντιστάσεις είναι ψευδές. Το ένα δυναμώνει το άλλο, και μας οδηγεί διαρκώς σε καλύτερες θέσεις.

Οι εναλλακτικές προτάσεις-διεκδικήσεις της αριστερά αποσκοπούν στο να δώσουν άμεσες απαντήσεις στα επείγοντα προβλήματα που θέτει η πολύμορφη κρίση και παράλληλα συμβάλουν στη δημιουργία των κοινωνικών και πολιτικών προϋποθέσεων για την συνολική ανατροπή του νεοφιλελεύθερου μοντέλου παραγωγής και οικονομίας που γεννά αυτή την κρίση. **Είναι προτάσεις που ανοίγουν τον δρόμο για την υπέρβαση της καπιταλιστικής οικονομίας των αγορών στην κατεύθυνση μιας οικονομίας των κοινωνικών αναγκών. Είναι προτάσεις που δείχνουν ότι υπάρχει άλλος δρόμος. Ο δρόμος της αριστεράς.**

